Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дениз ◆ ШОАТТА, 25 ИЮНЬ, 1983 ШУ. ◆ № 76 (6798). ◆ Мах 3 кап.

ДАЬХЕННА — МЕХКДАЬТТА ДУКХАГIА

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума, СССР Лаккехьарча Совета сесси решенеша, берригача советски нахьа а санна, Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой политически къахьегамен хьнмр айдина. Цар шоай дерриге низаш тIадерзадаьд укх шера а бIарччача пятилетка а заданеш толаме кхоачашъяра, производства эффективность айяра, къахьегама дисциплина а порядок а массалахье чIоагIъяра. Массала а санна цу дакъе масла гойташ хьайоагIа Ленина орден долаеча «Грознефть» производственни объединене сий дола коллектив. Цу объединенена чуйоагIача мехкдаьттен газ йоахача управленеех цхьанакха ац плани тIайнйна декхараш кхоачаш ца деш. Цудухьа республикерча мехкдаьттахоша пхе бетта планагIа лаьрхIачул совгIа даьккхад 25100 тонн «Iаьржа дошув».

«ХIара балха дийнакъа дисциплина тIехдиэнех хьадер дукхагIен хилийта!» яхача девизагIа республикерча промышленни предприятеша юкъе яьрзача социалистически яхье цхьа санна массехкала кхоало а йоаккхаш, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома керара кара тела Ше байракх еннарехи республикански Сийлен улга тIа йихьарехи а «Октябрьнефть» НГДУ коллектив. Пхе бетта баьча балха итогех а уж деза совгIаташ цунна кхоачадир.

ХIаннала мехкдаьтта кIезигдуш латтача хьалхаша болх беш яр цу управлене коллектив. Укх шера из «Iаьржа дошув» тIедеттадолийташ болх бе йолаеннай. Пхе бетта планал совгIа даьккхар воара тоннаш. Къахьегама оссарла соахка цу хана хинначух 2,2 процент лаккхйир. Пхе бетта НГДУ мехкдаьттахоша пачхьалкхена баь пайда 105 эзар сом ба.

ЦхьайттолагIча пятилетка кхоалагIча шера илла ханал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тIайнна республикерча мехкдаьттахоша. Цар дош деннад укх шера планал совгIа 110 эзар тонн мехкдаьтта даьккха, 1500 метр бурув планал совгIа тоха, заданел совгIа 370 эзар сома маьхка продукци маьхала лехка. Продукци маьхала лехкарен бурув тохараш тIайнна декхараш тIехкхоачашдеш да. Цхьабакъда, дIабахача пхе бетта заданел совгIа даьккха мехкдаьтта 25100 тонн мара ца хиларо хьехьонх мехкдаьттахоша ду дакъе тIагIертта къовсам хоаттабе безилга, тIайнна декхараш кхоачаш тIехкхоачаш дайтара шоай дерригa низаш оарцагIдаха деза мехкдаьттен газ йоахача хIара управлене кулгалхоша, общественни организацеша. Мехкдаьтта кIеж еттача а къаьнача фонда а скважиннех, балха ханах бизза пайда эцара тIа-тIа тове еза къахьегамен производственни дисциплина. Цу гIулакха тIехьа [illegible]гIбаха беза цар берриге мехкдаьттахой. Мехкдаьтта дукхагIа даьккхара боккха лоархIам болаш гIулакх да къаьнача фонда скважиннашта капитальни лаьттан кIалех ремонташ а еш уж «дийнъяр», цар чура цIендаь мехкдаьтта хьадаккхара тIаерзаль йола геолого-технически мероприятеш чакхъяхар. Цу дакъе боккха бехктокхам тIалатт хIара управленерча инженерно-технически болхлошта. Из дика кхета а деш, иоашта хьалхашка латта декхараш цар толаме кхоачашдар сийдеш гIулакх да.

Мехкдаьттахошка пачхьалкхен плани тIайнйна социалистически декхараш толаме кхоачашдайтара бехктокхаме декхараш хьалкхашка латт республикерча бурувдеттарашта. Цу декхарех тIехдика лоархIа а беш, хIара бетта цар дукхагIа хулийт мехкдаьттахошка эксплуатацие дIалуш йола скважинаш. Ер шу доладелча дена цар планал совгIа тухад 6900 метр гарта бурув. Къаьстта дика болх беш я хIинзалехьа бурув тохара воркI бетта плана кхоачашъяь йола Октябрьски УБР коллектив. Иштта дика къахьегаш ба укх шера Горячеводски УБР лаьттан чеваш техкараш а.

Цхьабакъда, иштта дика лелац болх Карабулакски бурув тохара балхий управлене бурувдеттарий. ДIабахача пхе бетта планагIа тоха дезачул 800 метр кIезигагIа бурув а тохаш пачхьалкхен декхар тIадисар царна. Иштта эсала УБР коллективаш болх лелара керттера бахьан да бурув деттача хьовзамаш хилийтар, бурув тохара технологи телхаяр, балха ка дукха йоаяр, къахьегама дисциплина дерттIа да хилар, буровой оборудованех бизза пайда ца ийбар.

Мехкдаьттахошка тIайнйна социалистически декхараш толаме кхоачашдайтара боккха бехктокхам тIалатт Iилман - тохкама института Iилманхошта. Мехкдаьттен газ йоахача цехашкарча хилача балхашта механизаци автоматизаци яра, керда техникеи технологии юкъейоаланяра, кхыдола балхаш чакхдахара тIаерзаль йола разработкаш ма могга дикагIен сихагIен кийч а еш, уж производствана юкъехкахьийта декхаргйла ба уж.

Мехкдаьттахоша кхетамца вIаштIехьъяккха еза хIара спайера, участкера социалистически яхь. Яхье хьалха латтача коллективай опыт шерра йоаржа а еш, цох бизза пайда ийбайта беза. ЦIенхаштта къовсам хоаттабе беза къахьегама дисциплина телхаераш.

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленуме ше къамаьл деша КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Ю. В. Андропова аьлар: «Керда да тахан производственни отношенеш дегIаахаро социалистически яхь вIаштIехьъяккхара дакъе дIадехараш а. Цул хIийлен тIарча формаех цаI а хIинз производственни планаш тIехкхоачашъяра йола социалистически яхь, цу тIа а керттерча дакъе дукхьал хьекхамашта а еш. ДукхагIча дакъе из хьалха а санна кийса доагIаш а да, къаьстта оахкалаш йоахача промышленноста а доагIаш. Цхьабакъда, хеталуш да, хIинз керттера теркам продукци дикаш лаккхъяр, производственни низалех, бийдалах, энергех, балха ханах пайда ийбелга тоадар санна долча яхьа декхарашта тIабахийтача бакъахьа хургбар кьнига». Цу кIоарга чулоацам болча дешаех мехкдаьттахой балха бокъонца йола программа хила еза. Хьадоаккхаш дола «Iаьржа дошув» кIезигдуш латтача хьалашка болх беча мехкдаьттахоша де дезар да социалистически яхь кхетамца вIаштIехьа а яьккха, скважинашкара мехкдаьтта цIенагIа хьадоахаргдола наькъаш лехилга, из тIадеттадалийтара йола торонаш оарцагIа йоахилга. Цу лоставагIа болх а беш, хIара мехкдаьттахой коллектив декхарийла а ше тIайнйна декхараш толаме кхоачашде.

«Красный молот» заводе къаьстта дика къа а хьегаш социалистически яхье хьалхалаттарех цаI я цхьоалагIча цеха коллектив. Цига дукха болхлой, бригадаш а хIанзалехьа пятилетка хьалхарча кхаь шера плаи кхоачаш а яь, тIадоагIача шера чотагIа къахьегаш. Царех цаI я Коробков Петр Федорович корте латтача обрубщикий бригада коллектив. Цхьакхаа смена дIаяхийтац цо шай нормаш 140—145 процент кхоачаш ца еш.

Бригадерча обрубщикашта юкъе хьалха а латташ, оагаре хадка кхаь шера заданеш кхоачашъяьрех ба обрубщикаш, коммунистически къахьегама ударникаш Келоев Бахьаудин Селимов Бек-Хаян.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) обрубщикаш Б. Селимов, Б. Келоев, бригадир П. Коробков кийчъена продукцех лаьца дагабоалаш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДОАКЪАР ШОРТТА IАЛАШДЕI

ДикагIа йоакхо ю

Доакъар Iалашдара месячник долча юкъа 1300 тонн сенаж, 820 тонн йол кийчъе, 390 тонн баьца витаминий хьоар даикха дезаш ба Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза къахьегамхой. Миштa, кхоачашду уж декхараш?

Изатовций хьисапе доакъар Iалашдара лаьрхIа комплекс вIашагIъеллий укхаза. Массехк звено юкъейоагIа цунна. Комплекса кулгалхо ва колхоза керттера инженер Бобровский Петр Алексеевич.

Тхо да сенаш цхьана дIайийна люцерна хьокхача кхай тIа. Укхаза болх беш я сенаж, силос кийчъяра бехктокхаме йола звено. КИР яхача шин агрегатаца хьокх буц. Сихен цIенен ду механизатораша шоаш хьалер. ХIаьта сенаж йоллача дIанхаьха шие машинаца низатиъа мара кхоабац шофераш.

— Малаш ба КИР-аш тIа болх бераш? — хаьттача:

— Са шн во! — Викторн Владимири ва, — жоп делар Бобровске, вела а къежа.

Гуш да цо царех доккхаз делга. Из тамаш а ац. хIара дийнахьа 2—2,3 норма еш къахьег Викторен Владимирен.

— Кеви люцерин цхьане хьекхачул тIехьагIа шоалагIа дукхьал люцерна мара тIаргьац укх кхай тIа. ХIаьта баьцах ер мукъадоалла ше а минеральни удобрени а тоссаш хий диала доладергда. Из болх бе декхарийла йола звено тахан люцерна хьокхача кхай тIа къахьегаш я. Цигара мукъайоаллаше а укхана йоагIаргья, — йоах Бобровске. — ДукхагIа йола люцерна хьейбашта мошача доакъара, баьца витаминий хьоар даккхара хьекхай оаха.

Сенаж йоллача кхоалагIча ферме долх тхо. БархI бIаь тонн доакъар чудода кIоаг бу ба колхоз... ХьагIа йоагIа аргIанара машин. Цо Iодоассадаь моша доакъар бульдозеро дIанийсду. тIакха юача, иза болча Т-150 маркех йолча тракторий Iо... Из дела ба механизатораш Вычков Николайи Павленко Иваин. Цар беча балла колхоза кулгалхой геттара раьза ба.

— Месячника планал дукхагIа 702 тонн сенаж йолла дага ба тхо. — йоах Бобровске.

Баьца витаминий хьоар доаккхача звено АВМ яха шин агрегат я. Звенона кулгалдеш Булуртанов Бауди ва. Машинистаца Доронин Иванина шин сменагIа болх бу цо, сменин норма 8 йолаш 9—9,5 тонн баьцах хьоар а доаккхаш. ХIанзае 190 тонн хьоар даьккхад. Месячника планал дукхагIа 10 тонн кийчде лерхI из. Даьккха дерригa хьоар шьоалагIча сортагIа да.

Баьца хьоар даккхара кхы а шиъ керда АВМ кийчъеш я колхозе. Уж дIаоттаеча слесарий бригада бригадира П. И. Чихачева, электрикий бригада бригадира А. М. Абрамова дош деннад укх денош агрегаташ болх бе болаялийта.

— Доакъар кийчду из цех а болх бе йолаелча дийнахьа 30 тоннал кIезигагIа доацаш баьца хьоар даккха йиш хургья тха. Цо вIаштIехьдоалийтаргда из доакъар кийчдара шера цаан кийща 150 процент кхоачашъе, — йоах Бобровске. — Гурахьа, буц кхоачаенначул тIехьагIа, генарий кийнех, хьажкIий дордех доакккхаргда оаха хьоар.

Доакъар дукхагIа кийчде йиш хулийтаргйола керда гIулакх юкъедоаладаьд колхозе укх шера. Нацалий, орий, наькъий йистошка тIайнна буц хьокхаш йол [illegible]дашъе декхар оттадаьд колхоза правлене хIара бригадейе, фермана хьалхашка. Цул совгIа, контора, механически мастерске болхлой. боахама кулгалхой декхарийла баьб пхиппха бIаь килограмм йол кийчъе.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДИКА ХОАМАШ

Пятилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра къахьегама вахте эттача «Коттлоочистка» яхача Москвовски завода Грозненски филиале болхлоша 21 июне рапорт деннад дерригача технико - экономически гайтамий ах шера план кхоачашъярах. Дукха балхаш даьд цар «Грозэнерго», «Дагэнерго», «Ставропольэнерго» районни энергетически управленей теплоэлектроцентральшен Грознерча гортеплосета предприятешкан.

Уж толамаш доакхача яьрмача социалистически яхье хьалхара моттигаш яьлай вьш цIендеча Неприн Анатоле, Преничников Евгене, Путятин Дмитре, Шевцов Анатоле, кхычар.

Х. СУРУДЖАНЦ, «Грозэнерго» опер[illegible]

* * *

«ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдиэнех хьадер дукхагIен хилийта!» яхача девизагIа шерра социалистически яхь йоаржаьча Н. Анисимова цIерагIча Новогрознески мехкдаьтта чакхдоахача завода установкашта юкъе хьалхара моттиг дIа ца зецаш хьайоагIа укх шера Седяков Павел Александровича кулгалдеча ЛЧ-35 яхача установка коллектив. ТхьоалагIча июне дениз тIабоагIача бетта чотагIа мехкдаьтта продукци арахецаш а из ХIанзалехьа пачхьалкхен планал совгIа цо арахийцай иттаж эзараш сомий маьха товарни продукци. Цул дукха тIехьаюсаш яц Гасанов Заид Юсуповичи керте латтача № 43-4 йолча установка коллектив. 23 июнега кхачалехьа рапорт делар цо а ах шера план кхоачашъярах. Цу юхедисача деношка заданел совгIа цо арахецаргья бIаьш тоннаш мехкдаьтта продукци.

* * *

Халкъа эша товараш дукхагIа арахецара, уж дикагIа хилийтара, цар ассортимент шеръяра тIагIертта къовсам поаттабеча Грозненски швейни производственни объединене цхьайолча цехий, филиалий коллективаша дегаш гIоз доаха къахьегама толамаш доах. Царех цаI я Алексеева Анатоле кулгалдеча цхьоалагIча филиала коллектив. 23 июне кхоачашъяьй цо товарни продукци арахецара ах шера план. Цу юзайнсача хана планал совгIа цо арахецаргья 200 эзар сом мах бола продукци. Цу дакъе заданел совгIа хьоергья бархI эзар берий костюмаш шин эзар кIаьнкий хечаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Баьцадаараши соми бохка болабаьб

Укх шера 520 гектара тIа ийс тайпа баьцадаараш хьалкхеду город Грознерча «Родина» яхача совхоза къахьегамхоша.

Цу баьцадаарашта юкъе къаьстта йоккха моттиг дIалоац помидораша, кабуцо, нарсаша. Масала, помидораш хьалкхеэ цар 150 гектара тIа.

ХьалхагIа кхачаш дола баьцадаараш чуэца а уж пачхьалкхенга доала а доладаьд совхоза болхлоша. Эггара дукхагIа — 150 тонн кабуц а йоххаш. хIанзале 230 тонн баьцадаараш дехкад совхоза.

— Укх шера планагIа долла доагIараш 8600 тонн долаш дIадахача шерашка тIадиса декхар дIадаккхара 13100 тонн баьцадаараш доккаргда оаха, — йоах совхоза директора П. М. Крутова.

Доккхел а дена дикагIа болхлоех духа совхоза директора. Уж ба Къахьегама Цена Байракха шин орден долаеш йолча КПСС члена Солнышкина Антонина Дмитриевнас, къонача специалисташа Иванникова Ольгаси Янарсаев Аликен. КПСС члена Мелентьева Алла Александровнаси кулгалдеш йолча бригадашкара болхлой. ХIаьта царна юкъе къаьстта дика болх баьб Бекиева Пушас, механизатораша Хатуев Усурмана, Лисицын Иван Федоровича, Дрозд Григоре, шийнаь а бус а на социйташ догIан хьисапе хий дийтача Рыкало Николаи, Грязнов Константина, кхыбараша.

Массеха бIаь гектара тIа сомий бешаш а я цу совхозе. Толаме къахьег укх шера уж лелаераша а.

ПланагIа 5000 тонн сом бохка боагIача цар декхар тIалийцад 5200 тонн бохка. Дика хьийкьай комараш боалаш, Iажаш, кхыча тайпара сом. ХIанзале пачхьалкхенна дIачубеннаб 84 тонн боалаш, комараш, Iажаш. Балхаш дика ду Сайдаев Айсайи Исупова Таисия Петровнаси кулгалдеш болча бригадашкарча болхлоша. ХIаьта царна юкъе къаьстта белгалбаьннаб Везиева Таус. Иванникова Клавдия, кхы болхлой.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

ГЕКТАРА ТIАРА — 30 ЦЕНТНЕР

Коллективни подряд шерра балха юкъе а йоалаь шин эзар гектара тIа доаш хьалкхедаь ка бола ялат чуэца кхашко арабиннаб Грозненски района «Атагинский» совхоза лаьтташ лелаераш.

Хьаккхари ардарв къаьсткъаьста доаш чубаь цул хьункъам механизатораша. Бакъда, каст-каста хIанз делкача догIаша техникага бIарчча дийнахьа болх хьа ца байте а шн-кхо ди мара эшавзар йоккха балха опыт йолаш болча совхоза механизатораша Вазаев Адвана кулгалдеш йолча коллективи подрядагIа болх беча звенос 230 гектара тIа хьалкхебаь мукх хьекха иасарех Iобалла а хIаьта цох 120 гектара тIара бер аьрда бекка я. ХIара гектара тIара 30 центнер мукх боал. планагIа хила безар 22 центнер йолаш.

Дика къахьег комбайнерошна Гайтамиров Алхазура, Гудиев Гилане, Идрасов Рашидаъ, Дараев Алхазура. ЦаIн-ахи балха норма кхоачашъю дийнахьа царех хIарене. Царна социалистически яхье а баьина къахьег кхай тIара центральни хьатта ялат дIакхухьаш болча совхоза шофераша Читамиров Маме, Ахмадов Эльбека, Казбеков Лемас, кхыбараша.

— Итт — шийтта балха дийнахьа дерриге ка бола ялат чуийна дакъха доц денад оаха, — йоах совхоза директора Х. М. Витушева.

Тхьо комбайн лел кхай тIа мукх хьокхаш, арда мегаргбар оардаш. Йолаш я мел эша автомашинаш а лафеташ тIехьа йола тракторш а.

Совхоза кулгалхоша шоашка йолча транспортах ма боагIара вар пайда эц. Цудухьа укх шера цхьа машин яц совхозе кхычахьаяз командировке яйта. Хьалха дIанхача шерашка уж хиннай 30—40 машин. ХIанз дерриге балхаш чакхдоах шоай транспортаца. Цу гIулакхо дикка кIезигдергда ялат чударга дIадодар, долче, дукхагIа хургда ваьха алаш.

С. АУЦИЕВ.

КПСС ЦК Политбюро

КПСС ЦК Политбюро ший аргIанарча заседане дийцар боахама а социально-культурни а хьакъехьара массехк дош.

Хьежар СССР агропромышленни комплекса системерча планированеи материально-техническеи Iалашони порядка хьакъехьарча предложенешка. Уж тIаерзаь я агропромышленни комплекса чуйоагIача серригача министерствайн ведомствайн балха цу гIулакха юкъе колхозаша, совхозаша, агропромышленни объединенеша хьинаре даккъа а лоацаш бIарччача цхьан хIамана санна планированин яра.

ЙоагIаш йолча союзнии республиканскии органаша Iалашдергда агропромышленни комплекс дегIаахара контрольни цифраш юртбоахама, промышленни, кхыча предприятешкен организацешкен дIакховчаелга, планироване дерригача боарамашка юртбоахама продукци эцарен промышленни продукци арахецарен контрольни цифраш ца пхьаиа, капитальни вложеней лимитий, минеральни удобреней, техника поставкай боарамий, кхыдолча хьокхамий контрольни цифраш дIакхачийта езаш хилар тергал а деш.

Агропромышленни комплекса колхозаш, совхозаш, кхыйола организацеш материально-технически Iалашъяра планаш кургьа министерствай, ведомствай, союзни республикай пхе шеран шеран йолча планий даккъа, хIаьта уттаергья уж агропромышленни объединенеш хьажа а хьежа йолча боахамий материально-технически средствай хьакъехьарча заявкай кIийлен тIа.

КПСС ЦК Политбюро хьаллоац СССР Министрий Совето Таджикистана Компарте ЦК-ца цхьана кийчъяь 1984—1990 шерашка Душанбе яхача города городской боахам дегIабоалабера, укхаза наха чубаха цIеноаш, берий учрежденеш, школаш, больницаш, коммунальни боахамеи культурно-бытовойн гIулакхашта йола объекташ хьалъяра де дезарех йола предложенеш.

КПСС ЦК Политбюро заседане хьажа а хьежа къоабалдаьд укх шера август бетта дениз къональ хьожадаьча пенсеха цхьан предприяте, учреждене, организаце переръва йоацаш вIаьккхача хана болх барах пенси тIатохийта бокъо йолча наьха го цхьадолча дакъе шербара де доаш гIулакхаш.

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленумо хьалхацка оттадаьча декхарий учет а еш, Политбюрос тIанйцай юкъарча образоване школанеи профессионально-технически дешара системанеи реформа яра хьакъехьара предложенеш кийчъяра йола комисси хьаярах йола решени.

КПСС ЦК Политбюро заседане ладийгIад А. А. Громыко Пакистана кхыча мехкашцарча гIуланхий министраца Якуб Ханаца ший хиннача переговорех баьча хоамага, хIаьта иштта хьежар Советски Союза арахьарча политикех кхыча дешаша.

Дег тIара баркал

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателе лосте со харжарца дувзадениа соца лоаца мел баьнначча партийни а пачхьалкхен а организацешта, предприятей, учреждений, колхозий, совхозий, дешара заведений къахьегама коллективашта, Советски Эскарен Флотен бIухошта, Советски Союза берригача гражданашта советски кешайоазон тIа гIолла дег тIара баркал аха безам ба са. Цу лоацашка сона гу керттера дар — Коммунистически партен Советски пачхьалкхени ленински чурен арахьарен политика советска наха къоабалъелга, дегIаена социализм массе оагIорахьара эргайоаккхам тоаяра, берригача къахьегамхой творчески хьинар, инициатива а балхтоккхам а айбара, [illegible] тIехьа дерригIа а [illegible] къовсам лоаттайяра тIаберзабаь шиъ цхьан дагара хьалоацилга.

Къаьстта хоза хеташ тIаийцад са вайца цхьана массеналха нашар, демократи, къанин юртанукъале а социальни прогресс а хилийтара къовсам лоаттабеча вемеранга долча социалистически мехкий, коммунистически а балхлой а партей, къанаш - юртанукъален болхий кулгалхошка ноекъостичха дахьа лоацам.

Лоацам дехарал чIоагIа баркал ола ае деаола декхарча мехкий пачхьалкхен а общественни а деятелашта. Цунна дувзадениа цIаьнха а белгалдаккха безам бар са, Советски Союза лаьттан тIарча берригача наха чIоагIа а кийсекм а машар хилийтара дерригIа тIехьа хургвлар.

Ю. АНДРОПОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета сесси

МОСКВА. (ТАСС). 24 июне Йоакхача Кремлевски дворецe болх бир иттаалагIа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета ворхIагIча сесс.

ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш детташ депутаташа а хьашаша а тIайнцар новкъостий Ю. В. Андропов, Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Г. В. Романов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. И. Воротников, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, В. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, Н. И. Рыжков.

Сессе дел повестка чIоагIийир.

Сессе къамаьл даьча КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара депутата М. С. Горбачева КПСС Центральни Комитета предложени елар КПСС ЦК-арча партийни тIахьожама Комитета председателалла чIоагIварца Российски Федераце Министрий Совета Председатела декхарех М. С. Соломенцев мукъавалийтара хьакъехьа. Цунца цхьана сессе ювца хьачуелар республика Лакхехьарча Совета старейшиний совето къоабалъяь йола В. И. Воротников РСФСР Министрий Совета Председателалла хьожавар йола КПСС Центральни Комитета предложени.

РСФСР Лакхехьарча Совето цу дешах сошийтIайийцар.

Цул тIехьагIа парте XXVI съездо а КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленумо а дIадехарашка хьежжа халкъа эша товараш дукхагIа хьадаре, уж дикагIа хилийтара, дохкийга тоадара дакъе РСФСР советски а боахама а органий декхарех доклад йир РСФСР Министрий Совета председатела заместителa Е. Ф. Карповас.

Российски Федераце, аьлар цо, пятилетка шин шера халкъа эша товараш хьаделга 4 процент алсамдаьннад, культурно - бытовойн коа-картен эша хIамаш хьаелга 8,4 процент тIехкхийттад. Цо йиш хилийтар дукхагIча лоархIамеча товарий дефицит дIаяккха, царна баха лах Iалашбелга тоаде. Цхьабакъда, уж товараш хьаделга, къаьстта цар динал лакхъелга а ассортимент шеръелга а яйдархошта дIадеххача тайпара дац.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо а массазарча комиссеша а, республика Министрий Совето хIара дена йоакхо ю халкъа эша товараш дукхагIа хьадаре. Укх шера кхы тIа 3,2 миллиард сома маьха цу тайпара товараш арахецара де деза гIулакхаш белгалдаьккхад.

Советски наьха вазара боарам дIахо айбар дукхагIча дакъе тайша да бахa ваз кхачан продукташца Iалашбар тоадарах. ХIаьта царех цхьадараш хIанз мел эша долаш дац. Цу хьалашка, белгалдаьккхар доклада тIа, къаьстта теркам тIабахийта беза юртбоахама бийдала ресурсех дикагIча тайпара а бизза а пайда эцара, коартолаш, баьцадаараш, сом, шекара свеклаш, дулх, шура лоаттаеча а чакхйоаккхача а кIезигагIа йоаяра. Кхачан продукташ дукхагIа кхара боккхача лоархIаме да массанахьа а предприятей, организацей, учреждений тIоина дола боахамаш дегIакхувлар.

ДIахо доклада тIа ийшар баха наx потребительски товарашца Iалашбара дешаш къестадеча торговли тоалра лоархIамах. Торговле заказаша а заявкаш а гIо де деза наха эша товараш арахецилга тоадара, дефицит а дIа ца эцаш ухха товараш а хургдоацаш.

Халкъа эша товараш дукхагIа хьадара, уж дикагIа хилийтара а ассортимент шеръяра а чакхдоаха гIулакхаш тIадерзадаь да халкъа хьал-торо тоаяра. Уж кхоачашдар — юкъара декхар. Министерствай а ведомствай а, республика халкъа депутатий Советий еррига торонаш я из декхар кхоачашде, аьлар Е. Ф. Карповас шай къамаьла чакхдоалаш.

ТАХАН—ИЗОБРЕТАТЕЛЕИ РАЦИОНАЛИЗАТОРЕИ ДИ

КЕРДАДАРАШ ЛЕХАРИЙ ГIУЛАКХАШ

КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленуме ше къамаьл деча хана КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Ю. В. Андропова белгалдаьккхар, производства эффективность дIахо лакхъяр, цуьнга интенсификаци елга де йиш ца хилар Iилмана, техникана, хьалха латтача опыта карагIдийнача кердадарех пайда ийбарца мара.

ТIа-тIа доккхагIа хулаш доагIа къойтта миллион сагах латтача мехка изобретателийн рационализаторийн отрядо проблемаш къестаеча лоаца даакъа.

Вай социалистически общества белгалдола хIама да изобретателийн рационализаторийн болам шербалар. Духхьал вайцига лу Конституце Iилма-технически творчествана гаранти, паччахьалкхен политика цунах дIакъоастаде йиш йоацаш дола даакъа а хинна дIаэттад вай мехка изобретательствон рационализации хьаллацар.

Вай республикерча производства новатораша а кхитта хоадам боллаш дола даакъа лоац Iилма-технически прогресса темпаш лакхъеча, экономика дегIаккхувлача, производство эргальккха тоаеча.

Карарча пятилетка шин шера 18 эзар рационализаторски предложенеха 250 изобретенеха пайда эцар бахьан долаш кходаьд 26 миллион гаргга сом. Шер-шера 10 эзар инженерно-технически болхлочо гIулакхерча саго даакъа лоац технически кхоллама юкъе.

Технически творчество дегIаккхувлара Iалаьмате боккхача лоархIаме я изобретательски рационализаторски балха хьонхамаш лакха хилийтара лоаттаю социалистически яхь. Производства эффективность лакхъяра лоаттабеча къоасама лоархIаме даакъа долча изобретателийн рационализаторийн социалистически яхьа стимулированн ю творчески инициатива дегIаахара, сихду къахьегамен материальни ресурсаш кхояра, кулгаш бу болх кIезигбара, продукце дикал лакхъяра чотах производства резерваш лехилга. Духха хIама ца эшаш вай республика халкъа боахама деррига довзьош чулацад предприятейн Iилма-тохкама учрежденейн новаторий отраслевой социалистически яхьо. ЧIоагIа берате я цехаштеи участкаштеи, общественни творчески объединенешта, къаьст-къаьстеча изобретателаштеи рационализаторашта юкъера яхь санна йола новаторий социалистически яхьа кхы формаш а.

ЦхьайтталагIча пятилетке облсовпрофеи ВОИР областной советеи инициативагIа вIаштIехьаьккхай творчески балха лакха хьонхамаш лахара йола предприятейн организацейн яхь.

Маьхерча технически кердадарашта разработка еча а царех пайда эцача а эггара доккхагIа толамаш доах СССР 60 шу дизара цIерагIча химически завода, «Грознефтегаз» яхача нефтегазови управлене, «СевКавНИПИнефть» ГрозНИИ, «Грозэнерго» ТЭЦ-2 РЭУ, «Терек» яхача мебельно-деревообрабатывающи объединене новаторий коллективаша.

ТIеххьарча хана дIахо дегIаенай коллективни технически творчество.

Республика предприятешка болх беш я хIанз цхьа эзарл ах эзарл совгIа комплексни творчески бригада, общественно-конструкторски, технологически, патентни бюро, 5 эзар технически прогресса энтузиаст чувоагIаш йола новаторий советаш. Дикка экономически эффект лу цар кхолламо. Масала, новкъостий В. Антипов, К. А. Юрченко, В. Ф. Шумейко юкъе а волаш йолча «Грознефтегаза» нефтегазови управлене болхлойн специалистийн творчески комплексни бригада дIадахача шера оттаьй 64 эзар совгIа сом кходе торо хилийта 8 рационализаторски предложени.

Толаме болх беш я творчески бригадаш Вознесенски газ чакхйоахача заводе, «Терек» яхача дахчах хIамаш еча объединене, пассажирски автотранспорта производственни объединене. Яхьа итогаш еш премеш а ВОИР Центральни совета вымпел а енна белгалъяьхай цу предприятей коллективаш.

Республика новаторий индивидуальни яхье эггара дикагIа толамаш даьхад новкъосташа: Л. Л. Ахмадова — Ленина цIерагIча ГНПЗ цеха начальника, Х. Х. Валуллова — ГРМЗ слесаря-ремонтника, Н. О. Семуса — «Грознефтехимремстрой» яхача треста СРСУ-1 прораба, Г. Н. Ушакова — Малхбоалехьарча электрически сетий токаря, дуккхача кхычар. Царна массанена ВОИР ЦК «Изобретательстваи рационализацеи отличник» яха наькха тIа йоаллаю знак еннай.

Экономе рационализаторски фонд хьаеча дикка даакъа лоац новаторашa-кхалнаха. 13 эзар совгIа сом кходаьд дIадахача шера республике дикагIа йолча кхидсего — рационализатора хIамаш теттача производственни объединене раскладчица-обмеловщица Е. И. Ерисямовай 7 рационализаторски предложенех пайда эцар бахьан долаш. ХIьата ВОИР ЦС «Изобретательстваи рационализацеи отличник» яха наькха тIа йоаллаю знак еннача В. И. Ленина цIерагIча ГНПЗ установка начальника новкъоста О. Г. Мешалкинас кходаьд паччахьалкхенна рационализаторски предложенех пайда а йăбаь 6 эзар гаргга сом.

Общественни производство дIахо дегIайоалаеча республика новатораша даькха дикка толамаш белгалдоахаш, теркам тIабахийта беза гаргарча шина къоастае еаш йолча массехк проблемана. Царех кертера яр а производственно-технически решенеех, къаьстта изобретенеи боараме уттальрех, пайда эцилга сихдар.

Уж проблемаш къестаяр мел лоархIаме да дийцар КПСС ЦК июньски Пленуме ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара Ю. В. Андропова.

ВОИР VI съезде белгалдаь лоархIаме декхар да кулгашца бу болх чIоагIа кIезигбар, эггара хьалха производственни процессашта комплексни механизации автоматизации яра, роботехи манипуляторехи мовхьаш тIадеттара-Iодахара, транспортно-складской балхашта, технологически процессай гIонна йолча операцеех шерра пайда эцара наькъаца.

Хьалха а санна лоархIаме я бийдалах, доагора энергетически, кхыча материальни ресурсаех рационально пайда эцарен кхоярен проблема.

Изобретателийн рационализаторийн творчески лехамаш тIадерзадаь хила деза экономичнии, ресурсаш кхоеш йола машинаш оборудовании, дIакъеста хIамаш кIезигта йола а уж вIалла йоаца а технологеш оттаяраи хьаяраи, хьайоаккхача хана, чакхйоахаш, дIаоттаь лоаттаеш, транспортировка еш йоаш йола бийдали материалаш кIезигьяра, шоллагIча ресурсехи производствах юхекъарехи дикагIа пайда эцара.

В. ЕВДОКИМОВ,
ВОИР областной Совета председатель.

Грозненски ремонтно-механически заводе дика вIаштIехьаьккхаб укказа творчески къахьегарий болх. Рационализаторски балха юкъе даакъа долаш я 53 болхлои инженерно-технически болхлои. Цар теза предложенеш тIаерзаяь я болхлой къахьегама хьалаш тоадара, халача балхашта механизаци яра, арахецача продукцега дIадодаш дар лох а деш, къахьегама овсарлен хьаеш йолча продукце дикали лакхъяра.

Предприятерча рационализаторех эггара дикагIа лоархIачарех ба мехкдаьтта оборудованена ремонт еш вола слесарь, коммунистически къахьегама ударник П. П. Лолагов, технологически оборудованена ремонт яра вола мастер Ю. М. Моисеев, воккхагIвола мастер С. В. Селютин. Цхьа шу дIадахийтац царех хIаране боккхача маьхера массехк рационализаторски предложенеш ца кийчъеш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) рационализатораш П. Лолагов, Ю. Моисеев, С. Селютин.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Дагестан яха лоамий республика Кавказе йоккхагIчарех энерги лоатташ хулаш латт. Сулак яхача а цунах хьадетталуча а хиш тIа гидроэлектростанцей каскад хьалхье лаьрхIад. Царех цхьайоле хIанзале а тох тел мехка Объединении энергосистемад. Аварски Койсу яхача хи тIа каскада аргIанара электростанци — Ирганайски ГЭС хьалъяра балхаш дIададаьд. Хьалхье йолаьй массеха хила еза поселок а.

СУРТА ТIА: Ленинградски «Гидропроекта» № 2 йолча экспедице болхлой (аьрдехьара аьттехьа) экспедице начальника заместитель Магомед Исмаилов, воккхагIвола геодезист Михаил Кондратович, инженер-гидролог Наталья Гагарская Ирганайски ГЭСа плотина хургйолча метте хоахаш бола ба.

Р. ДИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Iилма—юрта боахама

ЛАКХАЧА ЛОАМАШКА ЛЕЛАДЕЧА ЖЕН КЕРДА ТАЙПА

Киргизе юрта боахама керттера а эггара рентабельнегIа а дола даакъа да жа леладар. Цо лу юрташкарча кооперативай ерригача доходех 34 процент совгIа ярап, хIьата республика территорех доккха даакъа дIалоацача лакхача лоамашкарча районашка — 80 процент.

Шортта еннай Киргизена Iалемо лоамаш даьгIенаш. ХIьата лоамаш даьгIенний хIара лакхала боарама лаьрхIа хьадаьд цигарча хьалашка дикагIа даьннача жа тайпаш. Эггара лохерча «эталаш» тIара даьгIенаш дIалийцай диткъа тха долча жено. Республике керттера моттиг лоацаш долча киргизски диткъа тха дараша йиш хилийтай маьхера меринососи тха. ДукхагIа даха Тянь-шаньски ахъискале дулхен тхаьи лостамо торо хилийтай дулх дукхагIа даха. ХIьата дукха ха йоацаш морхаша къайлаьхача, цIаикха а ца дашаш лоа уллача моттигашта хьатIа а отташ йолча даьгIенашта тIадоалаш латт хIанз алайски ахморса тха долча кердача фух дола жа.

Жа леладелга лакха дегIаденача дуккхача мехкашка тIеххьарча хана белгалъяьннай морса тха дола жа дебадара тенденци. Из кIувсий производство дегIаярца дувзаденна да. Цу тайпарча продуктивноста керда фу доладеш советски селекционераштa дага лаьттар кхы цхьаькха а дар: устагIаш дулх чIоагIагIа хоатташ хилари, дулха-думе лостам болча сихха дегIадоагIача кердача фух долча жено из дукхагIа лоаттаде йиш хулийтилгеи. Iилман жа леладара практикан лерхIаш хинар дика ахморса тха а долаш дола думеш доле кIай жа доладе йиш хургьяц яхаш доллашехьа, керттера лостам бар кердача тайпара тха хьадара тIадерзадаь балхаш дар.

Дулх-духьача экогенезаха фу (думеш дола, прекос, сараджински) вIашагIа эдара наьнъаца кIай «кIувсий» тха дола кердача алайски — дулха — маьхьара — тхан фух дола жа доладир республика Iилманхошен специалисташен. КIайча тхан дикалга а цун дукхалга а диллача цIи хезача сараджински мел тIех да уж. Алайски фух дола жа Киргизе хьадаь кхоалагIа тайпа да. Цуна керттера хьокхамаш ерриг да: дийна болаш эзача кана досал юкъера лаьрхIача 105 негара 147 килограммега кхоачаш хул, 8 килограмм оа думе. Амма керттердар да алайски фух дола жа думеи тIа довзаш долча думеш долча жа фунаьшта юкъе тха эггара дукхагIа луш хилар. Юкъера лаьрхIача цхьан кана тIера довккха тха 6,5 килограммагара 10-нега кхоачаш хул. Жийна тIера доакхар — 3 килограммагара 6,5-нега кхоачаш. ХIаьта доала цIена тха 70 процентага кхоач.

Думеш долча жено Iилманхой теркам тIанийзаб, 30-ча шерашка киргизски диткъа тха долча жа фу доладара балхаш дIададаьча хане а. Цу тайпара балхаш кхыча республикашка а дар деш, цу даькъе Таджикистанен, Казахстанен. Амма эксперименташ хIара сере хьагойтар: думеш дола жа сов дукха хилар рентабельни ца хилар — тха дикалга диллача сов эсала да, цу тIа а дика дебаш а лаш цу фух дола жа.

Амма думеш дола жа цхьаккха кхыдараш ца леладуча тайпара лелалу климат еъаьа, чIоагIа континентальни, лакхагIа урагIа ме вона хувцалуш йолча лоамашкарча цIимхарча Iалама хьалашка. ДагадоххарагIа аьлча, думи — кхаккхана кIай Iовча маьхьара ши «гIайба» — организм дика доацача доакъара хьалашка цхьа шийтайпара ялар. Цу маьхьара запасах пайда ийбу устагIа Iай, ше меца хулача кхыча хана а. ХIаьта нагахьа санна киргизски диткъа тха долча жа фух долча Iоахарашта дIайха хьалаш эше, думеш долча жа фух дола Iоахарий хало дукха дикагIа лоаш хул. Уж Iо кIезигагIа дой а, Iо мелбаь Iаьхар хьалкхув. Думеш дола жа санна доацаш, хьалаш дукха дикагIдараш эшаш хул киргизски диткъа тха дола жа, хIаьта тянь-шаньски ахъискале тха дараш доакъар къердаш да.

Керда алайски фух дола жа доладенниз кIай кIаьда, хьайза тха, амма думи боккхалга диллача юкъера болча Акпия яхача кахи Белизе яхаш хиначa жийна. ВIаь Iаьхар баьб Акпена: тхьаь пхиъ Iаьхар кIай бар, хIаьта царех бийтта борш бар. Царна юкъера хьахержача иттанех доладелар керда фу. Хьадоалача тхага, ийсагIа аьлча, тхан хьоасий сомала соотношенета диллача керача а тайпача а жал тIех дар уж. Ткъаь шера болх баьб специалисташа алайски думеш долча устагIий племенной продукцеи дикал лакхъеш, Iула консолидаци еш, керда лиеш хьадени долаш дараш оргадаьла тоадеш, цIенача тайпах дараш дебадеш тайпашта юкъе скрещени еш, боахама эшарашка диллача пайдана йола признакаш цар хилийтара степень лакхъеш.

Вай мехка йовцаш я цу дIаьха, дитиъа, кIаьда тха долча, думеш долча жан тайпа аналогаш.

Ильяс БОТВАЕВ.
Киргизски хьайбаш леладара йолча Iилма-производственни объединене генеральни директор.

(АПН).

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

Быта служба дегIайоалае

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета Президиума аргIанара заседани хиннай. Цига хадийгIар НГIАССР бахача наха бытови гIулакхаш деча министра А. И. Нануркаева, Гудермесски горисполкома председателa А. Г. Киндарова, Грозненски райисполкома председателa заместителa Е. П. Сатинас 1981—1985 шерашка республике бахача наха лоаттаду бытови гIулакхаш тоадаран дIахо дегIадоаладаран де эшарех КПСС обкома бюро, НГIАССР Министрий Совета, РСФСР бахача наха бытови гIулакхаш деча министерства соцамаш кхоачаддара даьча хоамашка.

Президиума белгалдаьккхар, НГIАССР бахача наха бытови гIулакхаш деча министерства, Гудермесски горисполкомои Грозненски райисполкомои районий къахьегамхошта бытови гIулакхаш делга тоадара де эшар ца даьлга. ЦхьайттаьлагIча пятилетка шин шера бытови гIулакхаш дара план 93,2 процент мара кхоачашъьяц министерствас, 2,6 миллион сома маьха балхаш ца деш дисад. Гудермесси Грозненски районашка министерствас наха лоаттадеча 14 тайпах долча гIулакхех шийттен иттех тайпах дарех йоала заданеш кхоачаш ца еш йитай.

Бытови гIулакхаш деча министерства керда тайпара гIулакхаш юкъехувлара заданеш во кхоачашъю. Шиннa а районо наха кIамаш тегарца, цар кога гIирс тоабарца, транспортаца гIулакх доаттадарца, парикмахерской балхаца, бытови приборахш тоаярца дувзаденнача гIулакхий боарам лохлуш боагIа.

Цу районашта практически Iалашдадьдац банеш, дупсеш, лаьба бол беш хулга, транспортий а юртбоахама а, цIеношта ремонт яра а уж хьалдара а лоаттадеча гIулакхий боарам хайра бац.

Быта цIенош, комплексни приемни пункташ хьалъяра, быта службана помещенеш хьежаяра заданеш кхоачашъяц. ХIаьта йолаш ярахш а тесса лелаеш я, наха гIулакх дара культура лоха я, квитанцеш хьа па ядеш гIулакхаш делга дIадаьнхадаьц, кассе ахча хьанхачийтара тIахьожам чIоагIа во лоаттабу.

Бытови гIулакхаш деча министерства тIахьожам во лоаттабу бытови предприятей сеть шеръяра, йолаш йолчо беча балха, къаьстта комплексни пункташ гIулакхашта. Министерстве хьаьнча республикански объединеноша шоай болх талмаста лелабу.

НГIАССР Министрий Совета Президиумо наха бытови гIулакхаш деча министерствагара, Грозненски райисполкомагара, Гудермесски горисполкомагара хьадийхар КПСС обкома бюро, НГIАССР Министрий Совета, РСФСР минбыта соцамга хьежжа бытови гIулакхаш дара планаш кхоачашъяраи быта служба материально-технически база дегIайоалаяран даьнъе тIехьадисар дIадаккхар духьа тIехьа ца доахаш ворра болеи гIулакхаш чакхдоахилга, шоашта карарча быта служба предприятешта массе оагIорахьара цар лоаттабу тIахьожам цIоагIбелга. ХIаьта юрта боахама министерства (нов. Кирдялов), «Чеченингушавино» объединене (нов. Конев) теркам тIаллар быта цIенош комплексни приемни пункташ хьалъяра а царна лаьрхIа помещенеш хьежаяра а шоашта енна заданеш цар во кхоачашъеш хилара.

ЦIенош хьалдара правилаш телха ма е

НГIАССР Министрий Совета Президиумо республика юрта районашка бахача наха цIенош хьалдеча еча нарушенеех лаьца дош дийцар. Городской, халкъа депутатий районни, юрта Советий исполкомашта тIадиллад:

нормативни дIадехарашка хьежжа бахача наха цIенош хьалдара лоаттабу тIахьожам чIоагIбелга, цу даькъе правилаш гIожа телхаераш безхтоккаме оззлга;

юрташка бахача наха юкъе цу хьакъехьа моттигерча кепайоазонеи радиогеи гIолла шерра кхетама болх боаркабелга;

бахача наха шоай кое-карта леладу лаьтташ мелад технически тIехьагIа, царех совдараш хьа а доахаш, уж тоъаш боацача наха юкъе дIа-юха декъалга, наха дIахорча хана цIенош хьалдергдола перспективни территореш хьа а къоастаь белгалъелга;

1985 шу тIаьнкачалехьа уж перспективни территореш планировка ярех цIенош хьалдарен проекташ - кийчъяр Iалашделга;

министерствашка, ведомствашка, горрайисполкомашка, юрта Советий исполкомий даккарийла и оттаьича порядкагIа наьнъаш, электрически сердали хийн лоаттадара сеташ хьалъяра, хIаьта иштта нах чубаха цIенош дагIачара моттигаш эргайоахаш тоаяр духьа цхьадола гIулакхаш чакхдахара предприятешка, организацешка, учрежденешка хьожалду ахча дIадахийта.

НГIАССР Госстрой, халкъа депутатий городской районний Советий исполкомаца юртарна наха бахача моттигашка гIирсаш хьалдара оттаь генеральни планаш и проекташи мишта кхоачашъю хьожаш, бахача наха цIенош лостамагIа хьалдой хьожаш лоаттабу тIахьожам чIоагIбалза, производственни группай кхийлла наха цIенош хьалдара хьакъоастадаьча доазон планировка яран гIирсаш хьалдаран проекташ отганена яргаьц. 1983 шера кхоалагIча квартале Нохч-ГIалгIайчен хьалашна бахача наха хьалдеча цIеной керттера деталашн узлаш хьаяра йола рекомендацеш кийчъяьха еза.

Исполком отчет луш я

НГIАССР Министрий Совета Президиумо шей заседане халкъа депутатий Гудермесски городской Совета исполкомо къахьегама коллективашкахь нах бахачен исполкома отчеташ чакхъяхара даькъе йоаьча опытах лаьца дош дийцар.

НГIАССР Конституцега «Халкъа депутатий городерчей районнии Совета» долча НГIАССР Законагеа хьежжа Гудермесски горисполкомо хан-ханнахьа исполкома, цун отделий, управленей отчеташ ю къахьегама коллективашкахь нах бахачен. Отчеташ чакхйоах хьалхе чIоагIъяьча графикагIа, моттигера хьалаш а къахьегамхошен бахача нахен дIадехараш а теркалдеш. Отчеташ еча хана наха луш йола ерригa замечанеши предложенеши цIенхаштта учете ийю, уж чакхъяхара де эшар белгалдоаккх, тIехьагIа уж горисполкома заседание дийцa чIоагIду. Цул тIехьагIа уж мероприятеш кхоачашъйитар духьа дIайохийт горисполкома отделашка, управленешка, района боахама организацешка. ТIаккха уж кхоачаш мишта ю хьожаш тIахьожам а лоаттабу.

Горисполкомо боккха теркам тIаухийт отчеташ кийчъяра, из гIулакх шерра дIадовзийташ леладара. Дика оттадаьд наха енна критически замечанеш, предложенеш кхоачашъярах бахача нахага хоамаш делга. Цу хьакъехьа шерра пайда ийбу моттигерча кепайоазонех, радиох.

Укх карарча шера горисполкома председателa, цун заместителa, исполкома членашa къахьегама коллективашкахь нах бахачен 3—4-еа къамаьлаш дьад.

Къахьегама коллективашка, нах бахача горисполкомо, цун отделаша, управленеша отчеташ яра даькъе Iоаль опыт мога а еш, Министрий Совета Президиумо хьадийхар республика халкъа депутатий районнии городскойи Советий исполкомашкара къахьегама коллективашкахь нах бахачен моттигашка отчеташ яра хьакъехьа Гудермесски горисполкомо Iоаль опыт шерра шоай балха юкъехувлара а шаш боли организаторски болх белга.

САГ ШИЙ КХЕЛА ДА ХИЛА ВЕЗА

Исторически дегIаахара хIанзара этап белгалйоал дуненен социализма система вошинцеш дIахо чIоагIъяларцеи капитализма юкъара кризис кIоаргъяларцеи, идеологически фронте классови къовсам ирбаларца. Цу хьалашка чIоагIа лоархIамени ирен хул хIанзарча сага отчуждени, сагах шийх, цун «вахарах», духтIаволалургвоацача цун хьисапах цIаккха а хьакъастаргдац яхаш дола хьал санна лоархIача проблемех цхьаннех спекуляци е гIертача хIанзарча буржуазни философийн социологийн юкъарча тенденцешта еш йоала критически анализ. Идеологически процессаш тахар. КПСС XXVI съезде белгалма даккхара, буржуазни идеологена духьала лоаттабеча къовсама саготагIа дола лекхар да. Хано хьаьхонх, буржуазни общества идейно-политически кризис чIоагIъеенна хилар, хIана аьлча цо хьахулийт Iаьдала институташ, буржуазна политически партеш, мелько элементарни нравственни нормаш. Духовни культура тишъеш дола зуламаш алсамдувл. Из белгалдоах буржуазни теоретикаша шоаш а. Белгала аьлча, американски социолога Фриц Паппенхейма «Американски общества отчуждена» яхача шии балха тIа баькъдеш дувц: «Белгала кIоаргача кризиса хьала тIа я тахан тха общество». Малхбузехьарча общества къаьстта а дегIадаьхьача капиталистически мехкашкарa хIанзара уйла пессимистически, тишъенна я ала мегаргдолаш я. Цу доллача хIамах бахьан да «Iилма-технически прогрессаца ювзаенна йола тха чоалхене психологически стандарт», йоах цхьаькха американски социолога Уолтер Вайскопфа. Кхыча социолога, масала, Б. Мечлена хетачох, гIайгIане, низткъала сатеп байна, общества ерриге лардаш саго шийх лоархIамн хьахьожаш доав хьал да Iаламан сагaн юкъера деррига чоалхаче бувзамаш «боккъонца кхета ца дарах». «Вай дIахоададаьд Iамах, дIаяхача вай замах, даьлах, обществахи цун институтех, балхах, доттагIехи лоалахоехи... бухйоцаш, воаш воаех — йоах цо».

Марксистско-ленински хьехамо лаккха айю сага вахара принципаш наькха творчески хьинари, общественни отношеней системех эггара хьалхарча аргIанна производственни отношенешкен, хIаьта иштта цар законашнен саг терпалвеча хана. В. И. Ленина яздаьд: «марксизм кхыча социалистически теореех белгалйоал хIамай объективни хьален эволюце объективни леламеи анализ еча хана боккъонца Iилман кхетам болаш хилар наькъа, — хIаьта иштта, геттара баьь а долаш къаьст-къаьстача наькъа а, группай а, организацей а, партей а... — революционни хьинара, революционни творчества, революционни инициатива лоархIам эггара хоадам болашагIча тайпара бахьбаь тIаэцарца цо геттара дика вIашагIдувзаш хиларах». Цуьнца белгалбаккха безам хинаб цун капиталистически общества Iалаьмате духьа вIашдухьленаш сага гIулакхий ерригача сферашка цунна отчуждени еш йола буржуазни идеологии парх аьина йохаеш йолча К. Маркса революционни теоре лоархIам.

Сага проблемана иштта чIоагIа уйла тIайохийташ хилар дага доацаш хинна хIанз дац, хIана аьлча адамий вахар ше кхерама кIал оттадеш долайдаь. Цхьа моллагIча тайпара йоацача вай замахахьа социальни прогресса ювзашa чIоагIа къахьегама даргдац хила тарлуча ядерни эвклаща, бIарча хьайцача, атомни тIемаца бувзабенна адамлен бытиина тIалатта реальни кхерам цунна тIера дIабаккхар духьа. Эзкха кийчъенача вулавна тIа даьIаш санна да адамаш, нагахь санна цуна поэкъарлеац йой. Адамлена вахар цхьаннега а доладургдац шийвахар цо ше кIалхара даккха деза чуххьара социальни вIашдухьленаш къоастаяра наькъаца, общественни антагонизмаш дIадахара наькъаца, адамлен обществa дIахорча прогрессанен ерригa отчуждени дIалаккхараи дайза даргдоаца хIама хиларах тарра, производства средствай частни доалахье революционни переворотаца цIенъь дIа а йоаккхаш. Буржуазни теоретикаша хьалхабоахача, наькъаца а ца доаккхаш. Масала, даьлах тешара юда тIадерзар, е уж гIерт кхерам духбувла хьасти кризиса кIалхара боалара наькъаши сагагара шийгара, цун априорни структурера, цун «вахарера» лаха, цудухьа сага отчуждени хьаустаю цар исторела дувзадаланза, реальни социально-исторически процессех дIакхьаьа массанара хьал санна.

Отчуждене проблема йоашхаш болча буржуазни социальни философен социологен хIанзарча теоретикашта юкъе ба сага отчужденех йола марксистски концепци кIоргахьа а духадичача а яха гIерташ бареш а. Сага отчужденех марксизма-ленинизма классикашта хетар шеко йоацаш социальни Iилма дегIадара гIо даь бола низ ба.

Марксистски, цу даькъе советски философски социологически литература тIа, къаьстта а укх тIеххьарча хана, чIоагIа уйла тIайохийт сага отчуждене тайпа тайпарча буржуазни ревизионистски трактовкашта критика яра, отчуждени къахьегамаи массаре а цхьатарра социологически, хIаьта политико-экономически а кхетабергбола ниякь лахара.

Отчуждене понятий дегIайоагIача объективни ниякь лахара духхIадовлар духьа хьожарга вай «отчуждени» яхача термина маIан фуд, проблема теоретически меттел, методологически а къоастара цун лоархIам малагIа ба. Отчуждене понятий эггара дукхагIа лаьрхарех цаI а, хIаьта цунца цхьана, кIийнагIа къоастаьчен чоалхавенен понятеех цаI а яь, социальни философе санна, иштта социологе а. Маркса хьалхагIарча юкъагIа меттел, карарча хана а.

Отчуждене экономически ларда еш йола марксистски анализ, белгала аьлча, отчуждении къахьегама анализ, моллагIа тайпа отчуждени кхетара дIоагIа да. Къахьегам хийра баьнхар цхьан ханна производстве кхолламаш дер хийра воаккхилга а да. Дин чухь дуних тара да къахьегама нравственни мах бар санна, иштта творчески кхолламаш деш йола моттигаш «кхеллачун», «къахетамечун» гIулакхашца ювзар а. Уж оагIош къаьст-къаьстача дин типашта чуха бе-беча цунца цхьана историа харцIахьа доахача а тайпара юкъяенна я шоайла. Уж шин хIама дин санхетам ца хила йиш йоалаш ай, отчуждения къахьегама структуре цар юкъара лард ца хила йиш йоацаш мо мара. Бухсоциалча кхьачача, из долла хIама хьахьалхашка уитт дина хьисапе, тIехестествени существаш санна, наха хьалхашна хьаутт цар образаш. ЦIхьабакъда, тIехестествени существаш йолаш хилар бакъдаь тIаэцарах доалаш дац дин гIулакх, из иштта хьалхадоах цу существашца саго леладе деза гIулакхаш а — общества структура белгалъеш йола материальни отношенеш. К. Маркса, цунца дувзаденна, алхха хьаьит дараш дийца Iерг лаьрхIабец ди белгалдоаро общественни отношенеш цу хьагойтаьн шерьеш хилар а корадаьд цу чура.

Цунца цхьана, ди хьахинаб общественни антагонизмаша юкъе доаладаьча отчуждене доалаца белгалдаьнача, исторически готтача общественно-производственни хьалашка общественни вахар нийсде дезаш хиларах; цу хьалашка адамашта юкъе боккъонца дола гIулакхаш лийна ца хиларах уж нийсде юкъе баьккха ду цхьаьца доацараш хетаргахьа доле хIамаш дувцирца лоаттабе безаш хиннаб. Отчуждени тоIаль йоахкачи доалерчеа классий вахара лоархIаме характеристика санна лаьрхIай Маркса, гIерча ерригача обществана хилаза даргдоаца, сага къахьегама гIулакхий наха юкъерча гIулакхий исторически анализ яра ларда тIа боккъонца къоастадулургдоаца объективни хIама хийттад цунна цу отчужденех. Цу тайпара уйла доал деча класса белгаларча даькъо социальни прогресса перспективаштеи отчуждени дIаяккхара йолча тоненаштеи духьала пайда эцара воакъарле яра тIаеравяь ца Iеш. Динаш духдуала хьасташ хьагучIадахарин дIададаран, социальни хьашт долаш уж ца хилийтара а тIаеравяь я. «Сага вахар деккъаделга хиларах тарра, частни доалахье дIалаккхар моллагIа тайпа отчуждени лакха а йоагIаш дIаяьццар да», — яхаш доадаьд К. Маркса.

ХIанзарча буржуазни социальни философен социологеи сага отчужденех еш йола трактовка цхьадолча даькъе малхбузен-европейски буржуазни социологе традицешца ювзаенна я. Цига отчуждене керттера критери лаьрхIар, ма дарра аьлча, хIара къаьст-къаьста саг наргIатта дегIаьара доавув уттаделгeн Iотеладелгeн, общество десIаьра исторе чухь хьаькхелламa ерригача ценностех тешам боацанта, позитивних тешам боацанта, прагматизма позицеш тIа чIоагIa латтача общества социальни институтех тешам боацилга хиларах сага отчуждена гIо ца де йиш яц. Цудухьа, мировоззреческо-теоретически теоретико-познавательни, хIаьта иштта методологически а исходни позицеш мел бе-бе яле а, сага отчуждене проблемага гIолла капитализмана еча социологически критико лерхIар кхоачаш хилац. Цунца дувзадениа алаза даргдац, буржуазни тохкамаша сага тоъал влияни еш отчуждени дегIаьра гIо деш йола керттера яхо тенденци хIанзарча буржуазни капиталистически общество къоастаеш хиларах. Эггара хьалха, из да къахьегам бекъалга, наха юкъера гIулакхаш дохилга, технологически маьхаленаша Iалаьмате чIоагIа влияни елга. Укхаза отчуждени дуьхьдувла хьаст технически прогресса башхалонашца бува, «сага дега маIан хIанзарча заман индустриальни маIана цхьана тарлургдоацачара» хьоболаб из. Долче, сага отчужденена бехке лоархIа тIатIа алсамъювлаш йола Iилма-технически прогресс, общественни отношенешта бюрократизаци хилар, потреблении мукъа хан алсамъювлар, хIаьта иштта сага чурча психологически организаце башхалонашца, леладеча физиологически санхетам болча а боацача а гIулакхий, импульсийн побуждении чурча система механизмаца фрейдистски хьисапе ювзаенна йола факторашi. Укхаза юха а отчуждене социальни маIана метте дIаоттаде гIерт психологически маIан. Буржуазни санхетамо, вайна ма гарра, цар уйлашта доазув оттаду бе-беча боараме, ма дарра аьлча, царна цхьатарра къоаста а дулургдоацаш. Цар теоретически социологически лардо юкъхьанца дена боккъонца Iилман ларда тIа кхетадулургдоацаш дIаоттаду капиталистически система, цун общественни отношенеш вIашагIйоалнаш хилара маIан. Бахьан малагIа да сел дизза доацаш харлаш дьаьхан из хьагойтара? Бахьан капитализма системах шийх долд.

УЖАХОВА Тамара,
Нохч-ГIалгIай университета йоккхагIа йоа хьехархо.

КПСС ЦК ИЮНЬСКИ (1983 ш.) ПЛЕНУМА МАТЕРИАЛЕХ ЙОЛЧА ЛЕКЦЕЙ, ДОКЛАДИЙ ХИЛА ТАРЛУШ ЙОЛА ТЕМАТИКА

КПСС ЦК июньски Пленума решенеш — партен идеологически, массово-политически балха кӀаьххьчи хадара программа.

Новкъоста Ю. В. Андропова КПСС ЦК Пленуме даь къамел — Ӏилман коммунизма теорена а практикана а доккха даакъа юкъедаккхар.

ДегӀаеха социализм кхиайоккхучу массе сагӀорахьара толар — парте а халкъа а стратегически декхар.

Керда саг кӀиштӀехьаккхар — КПСС-о программин декхар.

Идеологически болх — еррига парте, хӀара коммунистан декхар.

Идейно-кхетам балара болх — парте социально-экономически политикин айхха кхочушдар.

Идейно-кхетам балара балха низ — доьзна гӀуллакхи цаӀ хиларах латт.

Политико-кхетам балара, организаторски, болхама балха цхьааргӀо.

Наьха политически синкхетамен къахьегана хьинарен боарам — идеологически балха эффективноста критерий.

Пропагандан агитацен лоархӀамегӀа доладеккхар — халагӀбоахама йоккхагӀа йола проблемаш къоастаяра ма-могга гӀо дар.

Агропромышленни объединеней хьалашка идейно-кхетам балара болх бар.

Къахьегар — вай ДаьхӀен сийлен а низа а хьард.

Къахьегама оасарле чӀоагӀа лакхъяр — вай экономика керттера декхар.

Къахьеганга хьежжа дӀа-юха декхар — социализма керттерча принципех цаӀ.

Дог цӀена, хьаьнала къахьегар — вахара социалистически хьисаба керттера кӀийле.

Хьаьнала къахьегардолаш кхетам балар — идеологически балха керттера декхар.

Бригадни подряд — болх кӀаштӀехьбаьккхара, коллективизмах новкъостайха кӀаши гӀо дарен пайдацегӀа йола форма.

Куйг-кара беча балха механизаци яр — лоархӀамегӀа дола экономически а социальни а декхар.

Кхоъ барах хьурмат даран тӀехьа къовсам лоаттабар — еррига наьччахьаькхен, дерригача халкъа гӀулакх.

ХьаьдергӀа кӀаштӀехьдаккха экономически уйлан керда тайпа.

Социалистически ись кердача тайпара леладергара дӀадеха кердадараш.

Къахьегама коллектива кхетам балара лоархӀам.

Къахьегама коллективех дола Закон — социалистически демократи кердача тайпара хьагойтар.

Къахьегама саг — советски общества низа да.

СССР политически система дегӀайоалар.

Дисциплинан порядок — социалистически хьисаперча вахарах дӀахъоастадо йиш йоаца хӀамаш.

Къахьегама дисциплинан боарам — коллектив идейни а нравственни а тоаенна хилара къокхам.

Сагега лерттӀа хьажар, йоакхо яр — вай вахара закон.

Сага эшараш а хьашташ а кхорта болча тайпара кӀаштӀехьдахар.

Дика а кӀоаргга маӀам долаш а пайда эца мукъача хана.

Нах бахача моттиге беча массово-политически балха хадаенна йоакхо.

Халкъа унакхӀенох йоакхо яр — лоархӀаме социальни декхар.

КПСС ЦК июньски Пленуме общественни Ӏилмай декхарех.

Кадраш — идеологически балха тӀа керттера дар.

Марксистско-ленински кировоззрени хьехоллар — советски наха коммунистически кхетам балара лард.

Къахьегаллой экономически декхара — практически лостам.

Массови информацен пропагандан средствиш — наха идейни кхетам балара, общественна политически кулгалдара низ бола гера.

Устни пропагандаш агитаци — наха коммунистически кхетам балара а уж оарцагӀбахара а пайдане хӀама.

ХӀанзарча хьалашка советски наха коммунистически кхетам балара дакъехьара литература а искусства а лоархӀам лаккбалар.

Исторически нарегӀдаьнарий а социализма сопленид а пропаганда яр — берригача идейно-кхетам балара балха лоархӀамегӀара декхар.

Патриотизма, социалистически интернационализма уйлаца советски наха кхетам балар.

ДегӀаенача социализма хьалхьара КПСС къамал политика.

Эрсий мотт — сийдахь-довзхача вошалла мотт.

Дунен тӀа идеологически къовсам ирбалар.

Хьинаре, тӀагӀертта къовсам лоаттабе буржуазин идеологица а моралица а.

Атеизм вай хахаре идеологически къовсами.

Ӏилман-атеистически кхетам балар — парте идеологически балха даакъа.

КПСС кулгалдара лоархӀам дӀахо а лаккбалар.

ХӀара коммунист — парте идейни бӀухо.

Коммуниста нравственни васал.

Профсоюзаш — вай общества хьанар [illegible]

Ленински комсомол — кагирхошта кхетам лучара парте тоаханне гӀойла.

Юкъаробразовательни школа болх аргабоаккхаш тоабе.

Кхувш йоагӀача тӀехьенна кхетам балара хьалхара дезаш е школа а бехктолаш.

Хьехархо — беранта кхетам балара общество тешам бенна саг, агитаци пропагандан оца парте хоттӀертолга еш [illegible]

Профессионально-техническа декхара системе дӀахо аргайоаккхия тоаяре декхараш.

Кагирхошта — военно-патриотически кхетам балар — партейни комсомольски организацей лоархӀамегӀара декхар.

Советски Эскар — декала, къахьегам баьра, лаккхача нравственноста школа.

Социализма мехкаша кӀаши цхьаьна гӀулакхаш леладари кхоталенна хилара чӀоагӀдара КПСС-о ю йоакхо.

Социалистически содружества мехкаша кӀаши цхьаьна леладеча гӀулакхий, экономически интеграце эффективность лакхъяр — хано хӀадекар.

Капитализма юкъарирнис кӀоаргъялар.

США агрессивни киксъ — машара бо ю кхераме дукхбуола хьаст.

Лаьттан тӀа машар лорабар — парте арахьарча политика эттара лоархӀамегӀ йола проблема.

Тахан патриот хилар — из да ДаьхӀен экономически, оборонни потенциал цӀлаца чӀоагӀъяр.

ЧИЛИ. Къамах протеста дийнахьа гӀайттача къахьегахоашта наха ду низаш сов а доахаш йоа делар Пиночета тӀема - фашистски режимо. Цу дийнахьа 24 сахьата забастовка йир горнякаша, докераша, гӀишлонхоша, транспортен наха эша гӀулакх дечен болхлоша, паччахьалкхен учрежденешкарча гӀуллакхерча наха.

Чиле йоаккхийча городашка чакхьаьлар мехка дӀарьчача наха низаш делеш ӀалаемтӀалаьттадараш шоаш дукхаьла хилар къакхайккадеш хиина митингаш, демонстраци [illegible].

СУРТА ТӀА: Сантьягера духьале яра манифестаци [illegible].

ЮПИ — ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЛЕРАШ ГОНКОНГЕ ЙОЛХ

Дукха ха йоаццаш а тӀехьа, лаьрхӀа боккъо а йолаш, шийх «дунен хьалхара сахьатий держава» лерхӀаш яр Швейцари, хӀаьта тахан Малхбузехьарча керттерча сахьатанги сахьатий механизмаши арахецараштa юкъе хьалхе лелаю моттиг шера 150 миллиона совгӀача сахьата экспортировать дечё Гонконго лацай. Уж японски экспортал кхоала дукхагӀа да, швейцаречул — ялхазза.

Вӏаши къовсабенараш гӀерт фуннагӀа даь а сахьатий рынке керттера моттиг ше-ше лаца. Пайда эца йиш йоацаш йийхача премий категорена юкъеяхарех цаӀ я Малхбузехьа массанена я дика довзаш а лоархӀаш а долча маькерча сахьатий маркех дола сахьаташ, е, духьала дӀаьлча, цу маркехча сахьаташта тара дола харцдараш хьадар. Цу тӀара дола «сахьаташ — копеш» дика даррегӀча маьхах дохка а доххаш, фальшивкаш арахецараша Ӏалаьмате доккхий пайдаш чухухь, хӀаьта цуница цхьан цхьаькха декхар а кхоачащду боккъонца дола дика сахьаташ арахецарий продукцех маьха дог а эккхийт, цар маьхий политика толха а ю.

Харц-сахьатий бизнес эггара хьалхагӀа а чӀоагӀагӀа а Ӏаткъараш я Малхбузен Европера эггара дукхагӀа наха йовзаш а къаьнагӀа а йола сахьатий фирмаш, царна юкъе «Ролекс», «Сертина», «Тиссо», «Картье». Швейцарски сахьаташ дерий федераце дийнеех, шер-шера боккъонца долча швейцарски сахьатий хӀара 90 миллион сахьата 10 миллион гӀерта харц-сахьат дода дунен рынке. Федераце кулгалхой ходеш бий харц-сахьаташ арахецаш йола международни фирмаши гучаяла гӀертача «Интерпола», шоашоай дай болаш йолча детективни бюрошта лаьрхӀача агентсташта лур. Цхьабакъда, цо къоастаяц проблемаш. Кхоачам ба Мексика территоре тӀа «Картье» яхача французски фирма сахьатех тара дола харц-сахьаташ арахецаш хиина фабрика дӀакъовлара бӀарча 10 шу яйшад, аьлча, «Картье» дай латтгьаш ба, из къовсам доаттабе гӀа кхачаш шоай ахаш, хӀаьа аьлча «Картье» ше арахеца хӀара 100 эзар сахьата, 300 эзар кхоачаш да рынке арадуала фирма изделеш лаьнна хӀама доацаш копировать дай дола харц-сахьаташ.

Дукхаьла тӀеххьарча хана гучаяьннай харц-сахьаташ арахецаш йола Ӏалаьмате йоккха фабрика Японе, зафиксировать даьд Къулбехьен Корее, Тайване, Филиппинашка уж дукхха арахецаш хилар.

Цхьабакъда, харц - сахьатий тата эггара чӀоагӀагӀа хьахозаш йола моттиг я Гонконг. Гонконгерча цхьаболча сахьаташ арахецарий натадогаш тӀа кораа йиш я эггара цӀи хезача швейцарски фирмай продукцена шин хи тӀадам санна тара йола итташ моделаш. ДукхагӀа долча даькъе — цӀи оӀалла йоацаш е йовзаш йолча фирмаша арахенача маркай ярашта тара йола цӀераш тӀалатташ а хул. Масала, «Сентина» («Сертина» яхача швейцарски модела цӀера тӀатовжаш, цу тӀа а тӀахьенача довзаргдоацаш дола цу модела сахьат а да). ЦӀазз ӀотӀалядаьр фуд хоергдоацаш ду харц сахьаташ арахецараша циферблата тӀера йоазув «Свисс муваьле (язду «Свисс мейд») («Швейцаре хьадаь да») яхача сахьата метта дӀаэцар догдоахаш деш хӀама да я).

Цу гӀулакхаца доаттабеча къовсама эггара чӀоагӀагӀа Ӏатаьацдар да сахьатий фабричин маркех пайда яьбара регламентаци еш йола компетентни дунен халкъашта юкъера органи соглашени ца хилар. Кхыметтел «Юкъерча рынке» гома чу а цунна чудоегӀача мехкашта а мацаг фабричин маркех дола къамий законодательстваш кӀаши гаргадоаладара де оа бартадаха. 1982 шера октябрь бетта миччa беоса дала а хьайир хӀанзарчоа сахьатий, фармацевтически, химически, промышленноста цхьадолча кхыча доакъой фальшивкай хьакъехьара информаци хувшаш кӀаши телга Ӏалашдеш йола «Марочни продукце производителий Европейски ассоциаци».

Ахкар деча цу лоадам боацача гӀулакхашта духьала латт харц-сахьаташ подпольно хьадаран уж доххаран тӀахьожам доаттабеча китайски японски гангстерски обединеней низ бола синдикат Гонконгера китайски мафи. полици практически цунна де хӀама доацаш юсаш седла низ болаш я, Гонконге лелача гӀулакхий духтӀабола гӀерташ бола европейски фирмай вииалаш боабе а тарлу уннаш. Гонконгерча гангстерски синдикаташ духа ха йоацаш союз яьй «якудза» яхача организацеарча зулмеча бизнесе гӀоларча шоай японски «коллегаца». ХӀаьз цар тешаме тӀахьожам доаттабу центр Гонконге а йолаш йолча харц-сахьатий Ӏалаьмате йоинача рынкана.

Юрий КОСИНСКИЙ, (АПН).

Женева.

КХУВШ ЙОАГӀАЧА ТӀЕХЬЕН ЙОАКХО ЕШ

Ала бокъо а йолаш къобарий мохк оал Халкъа Монголех. ХӀаьта из сов тӀехдаьнахад ала йиш йолаш хӀама а дац: бахача нахах ахаш гаргга бараш 16 шерага кхаччаза бола къона граждански ба.

Монгольски халкъа - революционни партен мехка правительствай боккха теркам тӀабохийт кхувш йоагӀача тӀехьенна. 1983 шу демаркочун шу да аьнна кхетадаьд Монголе.

Къонача гражданий йоакхо еш хилара дола къамаьта теш да МНР Берий фонд кхийча эстетически физически кхетам балара, образоване система дегӀайоалаяен эргаьнкха тоаярен декхаш леладеш йолча общественни организаце бу болх. Дунен халкъашта юкъера берий лорадду ди хьатӀаккхоачаш латташ МНР дукь-дукьача предприятешка чакхьайхача воскресникаша сиячи средствай чотах хьалъеш латт керда яслеш, берий бешамаш, больницаш. Кхыча министерствашцен ведомствашцен цхьан чакхдоах тайп-тайпара дола хьажараши конкурсаши, Ӏилма-технически, художественни творчества выставкаш.

Духхьала тӀеххьарча массехк шера фонда центральни комиссе хьинаре даьнта а лоадам хьалъяьй тхьа кружокаш заниятеш еш йола къонача техника Дворец, литературни викторинаш еш йолен бераш произведеней авторашца кӀаьшагӀдеттайлуш йолен моттиг а хиина дӀаьтта йоккха библиотека.

Улан-Батора гонахьарча Ӏалаьмате хозача моттигашка улл «Найрамдал» яха дунен халкъашта юкъера пионерски лагерь, цига монгольски кӀаьнкашцен йиӀигашцен салоӀаш хул цар ханнара дола Советски Союзерен кхыча социалистически мехкашкарен даьхка бераш. Хьалъеш латт керда республикански пионерий Дворец, кагирхой культурни центра здани, цига хургьа киноконцертни залиш. Кхыча ..., хьалхарен залаш, музыкальни, спортивни, кхы долча массови гӀуланхашта лаьрхӀа йола зал, болх беш хургья тайп-тайпара кружокаш...

Берий фондо беча дукха саьнаш долча балха эггара дикагӀча оагӀонех цаӀ я къонача гражданий увахщӀено тӀоара, уж шерра спорта юкъеоза лаьрхӀа йола программа. Физически упражнеший хан - халкъа еш йолча занятешта юкъеуз ваха волалуш йола зӀамигга саг из дунен тӀа ваьнача хьакарча деношке а. Ваьна доацаш хӀама дац 1980 шера деш Берий фондо физкультурни спортал йолча МНР Паччахьалкхен комитетаца цхьан лаьрххӀа оттаьча методиках берий бешамашкарча берашта юкъе республикерча наьха теркам шерра тӀа а озаш йола массови гимнастика хьажараши конкурсаши еш хилар.

Итташ эзараш дола бераш чу а лоацаш дола спортивни цӀейш кӀаьшагӀ а деш Берий фондо, царна юкъе даакъа а лоац. Халкъа революци котьялар дездеча деношка шершера фонда майдалга лаьрххӀа дола совгӀаташ далара йолча яхьашта юкъе даакъа доацаш хул къона Ӏадсаьнх кхувсараш, баьреш хӀалтохаргах летараш. Карарча шера дӀаьсти организаце спортивни календара юкъеалай керда лоархӀаме события — Улан-Баторе чакхъаьлар ноуоста дайл совгӀа Болгаре, Венгре, Гумине, Советски Союзе, Чехословаке спортсменаша выступленеш яь спортивни гимнастика дунен халкъашта юкъера къонача турнир.

...Карарча шера ше хьаьнет ецу дизар балгалдоалхкарга МНР Берий фондо. Цо беча балхах хьахинна бӀаргагуш дола хӀамаш да клубе двореццана, спортивни площадкашка, мехка стадионашка хоьзш йола гӀад а дийя лоацаш долча берий оазаш.

Сергей ЯУНАЕВ, АПН собств. корр.

Улан-Батор.

АВСТРИ. Демократически общественносте хьадда дӀадех шай доӀамех демократически Австри юкъаметтаеттиярат йолча Паччахьалкхен договорагӀа а мехка законодательствагӀа а хила йоагӀаш йоцаш оффорт неонацистски [illegible] гӀа дӀакъовлар.

СУРТА ТӀА: фашизми юхадийнъяра духьала Вена хинача манифестацен демонстрацеш.

А. НОВРИГИНА сурт. ТАСС фотохроника.

САМОЛЕТАШ ГӀЕТТАЧА ОАСА ТӀА

АргӀанара лото бос бола лайнер хьатӀайоагӀа ший сеца езача моттиге. ХӀаьта цул турбинай тата сеца а сеца, пассажираш самолетй тӀара юбаьнна цоашка хьежаш латтача автопоезда тӀаховш. самолета хьатӀайоагӀа спецслужба шин машин. Заправка е еза доагораца, электричестваца, кислородаца, авоташа.

Из дерригa ду массехк минута, самолета ах сахьатсахьат далалехьа ший дӀахо бе беза никъ бе гӀетта йиш хургйолаш.

ХӀаьта В. Я. Тишков керте латта летчикаш запрецинаш М. Т. Карцай, В. В. Кулакова. Владимир Павликова, кхыбараш болх кхетамца кӀаштӀехьбаккхара, шоай техника дика йовзара чотах технически гӀулакхашдара хоадаьча лоаццача хана а хьалкагӀа де мел дезар дий боал, хӀаьта дерригa хиш а ду.

Массанена а хьокхам а тӀелаш бу болх бригадира — Грознерча Ленински районни Совета депутата, III-ча степена Къахьегама Сийле яхача ордена кавалера В. Я. Тишкова. Дукха хӀама ца эшаш тхьо шу да из, йоккха балха опыт а Ӏоаш, Грозненски авиаотряде болх беш вола. Цига болх беш болча кагирхоех хӀаранена эшача гӀо ду, ший опыт дӀа лу. Къахьегача масал гойт. Оамията дилла ча аьсала кхыметтел сов эх хеташ а ва, амма принципиальность йолаш ва. Цкъа нийсъелар къонача водитела В. шийла тӀадилла гӀулакх тесса дита моттиг. ТӀаккха «пятиминутка» йолаш бригадира, цкъа дӀимхара а ца оалаш, болхлой ӀаьдалагӀа духхьал дӀаьлар: «Вай моллагӀа гӀалат а зулам дир санна хӀама да», самолеташ ма йий вай гӀулакх дераш. ХӀаьта царна чу нах ма хулий. Нагахьа санна цкъа хӀама нийкхача? Хьайна хоргдеший хьона, Ӏайха хулаш даьлла?»

Бригадира аьнар баьдир коллектива берригача хӀенаша. ГӀалат далийтачунга духхьал дӀаьлар: «бе боагӀача тайпара болх бе, е дӀа а ваьле дӀагӀо».

ЗӀамига сат ихийттар шийга дер духхьала дагадоххарагӀа е ше гоама волаш деш къамаьл ца хиларах а, хӀаьта гӀулакх коллективо яххача бесса хила дезаш хиларах а. Цо лаьрхӀар гӀалат кхы ца далийта а болх дингагӀа бе а.

Массанега лоалуш дац балхо цӀенхаштта дӀадехараш. Керда балха вена саг бетта — шин бетта болх а бий дӀаводаш моттигаш а нийслу. В. Я. Тишков шийна раьза йоацаш хул иштa моттиг нийсъелча. керда балха венача сага алиин е, цунна керда гӀулакх дезадалийта шийна ца магарах.

Амма бригадера дукхагӀа бола нах, хӀаьта цунца кхойтта водитель ва, хувцалуш бац. Нах дика бовзаш ба шоайла, хӀаравар нийча ва эшача новкъоста гӀо де. Павликов Володе автомобила генератор телхай. Цу ханна гӀевзе оза йиш йолаш мукъа ха нийсъенний кхыча шин водитела. ГӀаьленаш а увзаш боагӀалуогбий уж, новкъост иштa гӀулакх этта воаллаш хилча? Мичара. Цу сахьате дӀатӀа а бахе, фу де деза дӀахьех новкъосташа, гӀо ду. массехк минут яьлча болх бе йолалу Володяй автомобиль.

Иштa хул хӀара денна. Цкъа цаӀ хул. тӀаккха кхы хул: машинаш дилла а болх бе йиш йолаш хила ма еай. Дото бос бола «Аннаши», «ТУ» лелаш ма йий цаӀ хьалгӀоттаьшехьа шоллагӀдар аэропорте Ӏо а ховш. Ӏоховаьшехьа тӀеера самолета заправка еш йола агрегат.

В. РУБЦОВ.

СУРТА ТӀА: Грознениски авиапредприяте водителий бригадир В. Я. Тишков.

А. КЫЧИКОВА сурт.

АПН корреспондентошо хоамаш ду

ХЬАЬКЪАЛЕ МАӀАН ДОЛА ОАЗИ ОКЕАНАЛ ДЕХЬАРА ДИРИЖЕРАШИ

Премьер-министр Коре Виллок керте а волаш йола Норвеге хӀанзара консервативни правительство из Вашингтона мутӀахье хиларга дилача хӀамна а эсалагӀа яц Великобританерча сувн Тэтчера кабинетал. Эггара къаьгтагӀа хьагойт из Европерча ядерни герза проблема хьакъехьарча цун уйлаша.

ТӀаьна йиш йоацаш из хилар боккъонца [illegible] йола шоай «нуленой вариант» хьаллоацаш американцаш мел хиннача лана, «геттара нийса» я ахаш яз хестаеш бар правительственни чиновникаш а Ӏаьдала керте латтача Парте Хейра доал ду гӀоарараш а. Малхбузен Европа общественна мнене давлени яр бахьан долаш США администраце вож санна мара тӀазца йиш йоацаш йола «промежуточни решени» кхайкайча, цун пропагандисташ хилар норвежски консерваторех, де дезар ханнехьа кхетадеш да яхаш. ЦӀай цӀ ахеста а деш. Боккъонца нийса йолча Советски Союза конструктивни предложеней бе боагӀача бесса мах а ца беш.

Цунца цхьан общественноста фу хет хьожаш даьча хаттараша хьаьхойт: 70 процент бола Норвеге баха дах керда американски ракеташ Малхбузен Европе дӀайийсъяра духьала хилар. Керда «першингаши» «томагавкаши» Европе яра планашта духьала бувла боабелар дукхагӀа бола норвежцаш 1979 шеррехьа, дукха юкацаш йола «шолха решени» тӀа а апалехьа. Из бахьан долаш хьахилар «Ах — атомни герза!» яха шеррача масштабах йола тӀема духьалара болам «Атомни герза вӀезагде Малхбоалехьа а малхбузехьа» «Ах — Норвеге атомни герза маьрцача хана санна, иштa тӀема хана а». «Европа Къулбаседенах ядерни герза доаца зоне хила еза кхача» кхаь лозунга гонахьа вӀашагӀтоха метар цунна политически уйлаш вӀалла вӀашаш тара йоацаш бола нах — коммунисташка денз консерваторашка кхаччалца.

Атомни герза духьала къовсам лоаттабеча норвежцаша хатта бокъо а йолаш хетт: иштa цхьан тарде йиш я маьрша дахача хана мехка ядерни герз хила йиш ца хиларах йола ший лоӀаме Норвеге даь кхайкари США а НАТО а ядерни стратегена юкъе цо даакъа лоацаш хилари? Маьрша дахача хана ядерни герз хьа ца дой а шийн территоре тӀа из дӀа ца оттадайта а. Норвеге даакъа лоац НАТО ядерни планировани группана юкъе, натовски ядерни программашта финансировани еча. Къоастадаь аьлча, цо ассигновани яй Европе хьалхара «першингаши» — «Першинг-1» яха ракеташ Европе дӀанийсъяра. хӀаьта иштa Европера американски ядерни герза складаш лорара гӀулакхашта йолча средствашта.

Гучадаьннача тайпара, парламенте тӀолла чакхьаьлай уж ассигновенеш «чӀоагӀа лоархӀаме хеташ дола гӀулакхаш чакхдахара» аьнача формулировкаца кӀал. Кхыча бесса аьлча, законаш арадоахараштa хоаш хинна дац шоаш кулгаш хьал а яйнеш дӀахета ахча малагӀча гӀулакхашка додаш да. хӀаьта США аьнаца (цу даькъе ядерни герза хьухьаш йола самолеташ а) норвежски аэродромаш тӀа безропаши ярах йола американско-норвежски соглашени, парламентага хоатташ хӀама а доацаш. США а Норвеге а тӀема гӀулакхаш леладеча Ӏаьдалеца духьала шоаш яь.

Шу хьалха гучаьлар парламентарешта «НАТО инфраструктурана» финансировани яра гома чу Малхбузен Европе керда американски «евроракеташ» дӀаоттае нийчо яра Норвеге средстваш дӀахецарах йола факт. 1981 шеррала Ӏаьдала керте лаьттачен керте латтараш ший хана 1979 шера НАТО тӀанийла оюлгоара решени къоабаьльячен Норвежски болхлой парте парламентски фракце депутатий кхоалагӀа даакъа дукьала хилар Норвеге ракеташ дӀаоттае нийчо яра еш йола аргӀанара вавос яра. Парламентал арахьа социал-демократашта юкъера наха чӀоагӀа лоархӀаш дола яилеш дӀадеха доладелар, болхлой парти ассигновани яра кулгаш ца айдеш Ӏарал совгӀа, «евроракеташ» оттаяра а духьала ялга.

«Ракетни дешо» интенсивни чура къовсам хьоабир Норвежски болхлой парте мутӀараш. НРП съезде из чӀоагӀа лоархӀаме доаш хьайса шина даькъа екъа ца ялайта гӀерташ, «ракетни комисси» оаламгьар хьайр партена керте латтараша. Цул декхар дир герз дӀадаккхара дешо даьгъера парте аьрда тхьама санна, иштa 1979 шера юкъарчал доацаш шоаш даакъа а лоацаш тӀанийцача решенех тувсалуш долча НАТО-на тӀехьарча низашта а мегаргйола стратеги оттаяр. «Ракетни комиссе» нийтъяьча докладо хьахьехар парте кулгалхой дукхагӀа болча наха хетараш хьаллацара. хьаькъалагӀйола политика чакхьяхара тӀела сташ боагӀаш хилар. Комиссе могадир партена женевски переговорешка англо-французски ядерни потенциал тергалъе, ядерни арсеналаш дӀахо лаккхьялийта йиш яц, ядерни герза ду тохкамаш соцаде деза, гаьна яхара низ юкъера бола советски ракеташ кӀезигъялара метта Европе керда американски ракеташ дӀаоттае езац. 1983 шу чакхдоалаш а цахадаш переговораш йиьхлой а Женевера переговораш ялалца ракеташ оттае йиш яц аьлча лаьар. «Ракетни доклад» нийса лаьрхӀар Норвежски болхлой парте еррига кулгалдеча органашен дукха дукхагӀа йолих дуа областной организацеша. Парте апрель бетта хиннача съездо иштa чӀоагӀийр цу документа кӀийлен тӀара положенеш.

Дахача шера аьхкай а тӀехьа аьа йоашелар НАТО штаб-квартирера норвежски дебаташта цига раьза ца хилар хьагойташ йола сигналаш. Натовски гӀозараш кхераш дар из «у» социал-демократашкара кхыча партешка а далар, тӀаккха — Къулбаседен атлантически блока кхыча мехкашке а.

Раьза ца хиларал совгӀа геттара корзагӀаьхар ВӀашагӀкхийтта Штаташ женевски переговорашка прогресс хилийтара цо кӀезига новкъостал деш хиларагӀа вашингтонски администрацена критика еш а 1982 шера 21 декабре Ю. В. Андропова даьча къамаьлацарча советски инициативенай йоб далара Малхбуне тӀаьхенни а Норвежски болхлой парте председателя, хьалха Норвеге премьер-министр хиннача Гру Харлем Брундтланд парте цхьан областной организаце конференце даьча къамаьло. Ослорча США посольства цу сахьате заявлени йир премьер-министра дешаш «президента шийна духьала доагӀаш» а «альянса (вешта аьлча НАТО — И. В.) член болча хӀара мехка кхерамзлена доккха зе деш» а да аьнна кхойкадеш. Норвеге лаьрхӀар цу заявленех суверенни паччахьалкхен чура гӀулакхашта юкъегӀертар. Американски посола дӀахайтар, Норвеги США вассал йоацилга.

ХӀаьта мехкара кхыйола политически партеш а — либеральни Парти Венстре, центра Парти, Христианско-халкъа парти боккъонца лаьрхӀача цу позицеш тӀа латташ а. Юкъьанна денз компромисс йоацаш духьала латт керда американски ракеташ Малхбузен Европе дӀаоттаяра Норвеге Коммунистически партии Социалистически аьрдехьара партии. Цу тайпара, керда ракеташ духьала хӀама доацаш хьаллацарий лагере бусеш ба духхьала консерватораш — Партии Хейрен цхьаькха одиозни ультра-аьттехьара Прогресса партии.

ДӀадаьача шера ноябрь бетта «евроракеташта» ассигнованеш яра деша хьалхехьа парламенте голосовани йолаш цхьа голос совгӀа хилар правительство хьаллаьцараш — 78, духьала 77. Из дош дуцача хана стортинга хьалхашка хиннача демонстрацена юкъе даакъа лоацаш хиннача 11 эзар сагах лаьттача норвежцаша заявлени йир норвежски халкъ, Малхбузен Европа кхы халкъаш а санна, США ядерни заложникаш хила раьза ца хиларах. Уж раьза бац, шоай континенташ «тӀема действей театр», Советски Союза духьаларча тӀема плацдарм, цо кхатохача хӀаманна дола хьежорг хилийта. Ядерни герза духьала дукхача наха еш йола выступленеш тӀа-тӀа яха болаш латт.

Илья БАРАНИКАС, АПН собств. корр.

Осло.

Укх сурта тlа хьалхарча плане юкъе латтар № 53 йолча Грознерчу школера пионервожати Муцаева Люба я. «Лоаман фо» яхача пионерски лагера дахкахьад ер сурт, цига профильни отрядий республикански слет дlахьоча хана. Из слет хетахьар Нохч-ГIалгIайчен пионере 60 шу дизарe. Слете гулъеннаьр тимуровций, цlенча лерйоахарий, индиче къоначa гlоvчий, къоначa филателистий, кхийола а отрядаш. Къоначa филателистий отряда кулгалдеш хилар шу слете Муцаева Люба. Из болх хила барах Любайна Эрригсоюзни общества Сийлен грамота.

З. ВАТЧАЕВА сурт.

«ГОРОШИНКЕ— ТКЪО ЙИIИГ»

„Итт шу хьалхагlа № 9 йолча Грознерчу юккъерчу школе бола бе йолеелар дукхьал цхьана цхьоалагlча классешка дешаш йолча йиlигех еlамагlьдешаш йолча йиlигех хьалххе «Горошинка» яха илли оала ансамбль. Царна массанена а тlаюахар кlай бlаьг бола цlе кочамаш. Цигара дlала йолеелар «Горошинка» яха цlи а.»

Ансамбла кулгалдеш ва Нохч - ГIалгIай АССР культура заслуженни болхло Колпиков Александр Сергеевич.

Ха дlайодар, йиlигаш йоккхий хулар. Ансамбла хьалхара состав укх шера итт класс яьккхаз яьнией. А. С. Колпиковa кхетадора гайна а тlаьза царцара къаста везилга. Из дагадехачe гlайгlане водар из. Цудуьне цо лаьрхlар оlамагlа йола группа еlашагlйоала.

20 йиlиг я цу группе иалеш доазаш. Цхьоалагlа сентябрь тlахьтарa пхалагlча классе дешa гlоргlба уж. Из группа а цу школера я. Иккеш доазаш уж хьабоагlа цхьоалагlча классера деnз. Хlаьта цар занятеш хул хlара кlирандийнахьа школерча салоlача ден клубе. Цхьаьцкъа репетице хьа ца йоагlаш lийнаьц йиlигаш.

Каст-каста ансамбла эlамагlа а йоккхагlа а йола группаш кул школерча мероприятешка доакъа лоацаш, предприятешка, кхий тlарча станешка концерташ кул. Дика йовзаш я из ансамбль республикерча массе районашка а. Эlамагlча группе репертуаре да бlаь сагlа илли.

Укх шера цхьоалагlча мае Центральни телевидене хьаьжарча программа хьагойтар «Сакъердама нотица» яха къоначa талантий Эрригсоюзни конкурс. Цига доакъа лоацаш хилар Нохч - ГIалгIайчнера «Горошинка» яха ансамбль а.

Москве ансамбло лекхар циилли: цlа вай республикех лаьца дувцаш дар — Нохч-ГIалгIайчених (музыка Д. Исаевe, дешаш — В. Беликовa). шолагlадер — «Борди» яхе бегашта дакхза илли (музыка — М. Минкова, дешаш — М. Пляцковске).

Самкова Ленайна, Железнякова Катяйна, Абдулхаджиева Фатимайна, Матюнина Анийна, массайоча кхыча йиlигашта а дика ца луш дукхача хана дагалаттаргда шоаш Москве дахьа денош. Царех дукхагlбараш эгара хьалха чийсбенабар вай Даьхен столица. Цlача майде тlа хилар уж, бlаргадайра Кремль. Iаьхьмоте сакъердаеш водабелар уж московски метро чу гlоалe.

Хlанз салоlаш да бераш. Цхьоалагlча сентябре юха а цхьана гуллургба «Горошинкe» яхача ансамбла доакъашхой. Юха а тайп-тайпарча моттигашка концерташ уттадеш хургба уж. Пхеккхе массаза а «шийн» йиlигашта юххе хургва ансамбла кулгалхо — берий воккхагlа вола новкъост Александр Сергеевич Колпиков.

Н. ВАСЕНИНА.

◆ КХОАНА-СОВЕТСКИ КАГИРХОЙ ДИ

Советски кагирхой Денна дешара даьхъе дика толамаш доахаш накъабаьхкар Нохч - ГIалгIай педагогически институтa студенташ. Дукха ха йоаланг мехкa эша гlишлош хьалъеча новкъостала йола студентий отрядаш кlалхагlйохка а. Шоаех тийша хьаденна моллагlа гlулакх тешшане чакхдаккха доархlабергболаш бlубенна ба студенташ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) институтa индустриально - педагогически факультета 2-ча курса студенташ Эльмурзаева Рита, Арсамаев Iабдурахьман, Магомадов Сеид, Нонин Игорь, Хамхоев Бек-хан, Оздоев Бек-хан. Уж берригаш а вуза общественни вахаре хьинаре доакъа доацаш ба.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

● ВАЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТАШ ДА

ДоттагIала доазув дац

Эггара хьалхарча американски пионера Айзмаи Гарре цlи лелаеш я Веденски районера № 8 йолча школа-интернатa интернациональни доттагlала клуб.

КИДе массеза секци я. Цар беш бола болх пайдане ба. Аьнна ала йиш я. Советски Союза дукхача республикашкарча дешархоша бувзам оттабаьб Веданарча бераша. Украине, Белоруссе, Башкире, Буряте, Казахстане, Кареле ба цар доттагlий. Дагестански дешархоша а леладу цар доттагlал. Каст-каста йоагlа школе газеташ, книжкаш, сувенираш чуйоахка посылкаш. Из материал дика вахьайоал кидовцашта республикай Денош, доттагlлен сайренаш кийчъеча хана.

Нохч - ГIалгIай автономе 60 шу дизаргеи, Нохч-ГIалгIайче шийн лоаlмагlа Россена юкъеяха 200 шу дизаргеи кийчлуш, «Даьхе — са вахар» яха «Комсомольская правда» яхача газета цlакетен «Хьай Даймохк бовзий хьона?» яха викторинеи дlайихьар кидовцаша шоай интернате.

«Тайп-тайпара бесаш дола галстукаш» цlи йолча секцена кулгалдеш ва Кушалиев Хаджимурат. Цу секце гулъяь я пионерски организаце историех йола дукха материалаш, социалистически мехкий пионерски значокаш, байракхаш. Дешархошта чlоагlа хова хийттар Хосе Марти цlерагlча кубински пионерски организаце 21 шу дизара хетаь хинна секце оаседани. Цига дийцар из организаци кхоллараx, цун традициех, символиках, кубински халкъа турпалах Че Геварах лаьца. Дукхача поэтий стихаш а йийшар.

Орел городерча «Нормандия-Неман» цlи йолча клуба членашца бувзам оттабаьб веденски кидовцаша. Тlаккха хайра «Нормандия - Неман» яха эскадрилья Орловски область фашистех мукъайоаккхаш хиннилга. Хlара шера орловски интернациональни доттагlлен клуба членаш «Нормандия - Неман» тlом баьча моттигашка, французски советски летчикаш бойбаь моттигаш лохаш болх бу. Францерчен вай мехкарчей ветеранашца бувзам лоаттабу цар.

Вай кидовцаша доттагlал леладу Талвуя яхача карельски юртарча дешархоша я. Из бувзам бахьан долаш дика бовза царна из хьунаш йолла мохк, цун городаш — Кондопога, Петрозаводск, музей а хинна дlаэтта Кижи яха город. Карелерча кидовцашка дийцар Даьхе мукъайоаккхаш, фашисташца лира тlом лоаттабаш хиннача «Военой клич» яхача партизански отрядах. Веданарча интернационалисташта бийцар Кареле турпалхой Кайманов, Еремеев. Советий Iаьдал эттача дешa шоай мехка хиннача хувцамех лаьца стихаш а яхийтар Карелера.

Хlаьта дукха ха йоаллаш Бурятски АССР-ча дешархоша а оттабир бувзам веденцашца. Буряте историех, цун столицах лаьца материалаш яйтар царна бурятски кидовцаша.

Германски Демократически Республикерча берашца а леладу доттагlал веденски интернационалисташа.

Лаьттан эггара доккхагlа доал прав — машар. Из кхоачашдехьар дукхъе хьинаре болх беш я къоначa веденций клуб. Хlара шу массаза доал дукхагlа хул цун доттагlий.

М. ГОРТИКОВА.

Луизай ахка

VII-гlча Эрригсоюзни пионерски слете пионерий къахьегама гlулакхий пятилеткана старт елар. Пятилетка девиз я: «Хlара пионерски отряда хьинаре гlулакх, хlара пионера къахьегама дехкар!»

Нийтта бахаш ба № 2 йолча Надтеречни юкъерча школа дешархой. Уж ба пионеркас Музаева Луизас кулгалдеча дешархой производственни бригада доакъашхой.

Хlаьзара бlаьстиа ахкен къахьегa бегала да Луизай вахаре. Комсаш делаерхочун къахьегам байзаб цунна.

Цо йоах:

— Чlоагlа дукха еза сона юрт. Са юрт — йlахха ушлаш, сомий бешамаш, сатем боаца Тийрк, хьу, комсий аренаш. «Надтеречный» совхозо ккхю керттера культура комсаш я. Са нанас Музаева Нурас комсаш лелаю дукхха шераш да. Аттa дац дика комсаш хьалийзе. Бакъда, дега мел боккха тоам хул бlаьхий хьувкъам чуйиаца.

Кlиранденошкей каникулашкей сай вешийца, — илллагlча классе вагlача Эдикаца, цхьана нанна гlо ду оаха. Тхо санна, берригача дезалца къахьегаш хул Салиевгlар, Гасаевгlар, Юсуповгlар, Ибрагимовгlар, цхьабараш.

Комсаш хьалъехк оаха, йоl, оасар ду. Нанас хьахьех тхона из дерригa а.

Кхо шу хьалха кхеa ьнна 3 гектар комсаш елар са нaьнaгa. Цу хана дезa тхой наьнаца цхьана къахьег оаха.

Хьалхарча шера геттара а хала дар: йоархlаш яьнаяр комсий беша, уж шоаш а эlамигa яр. Къахьегама кулгаша йовзаргйоацача яьнхай тха участок. Хlане цхьаникка а йоархl яц. Чlоагlьенннай комсаш.

Дlадахача шера хlара гектара тlара 62 центнер комсаш чуйидар оаха, оланагlа 49 центнер мара йоацача. Тха наина премия елар. Цхьабакъда, 62 центнер а тlехьара дош дац. Укх шера кхы а дукхагlа комсаш чуйта лага да тхо.

Школа йистеьяккхача, сай наьнаца цхьана болх бе гlоргьа со. Дlахо дешарг а да. Хlанз аьнча, комсаш лелаечоа дукха хlамаш ха деза...

Нийтта йоах пионеркас Музаева Луизас.

Хlанз хьахиннай эlаммага, баьццара бурилгаш. Комсаш делаераш чуйнна къахьегаш боаьх. Шийн наьнаца цхьана хlара дийнахьа ккай гlа хьаухаш я Музаева Луиза а.

Эггара доккхагlа совгlат кургда цунна цу сайнача бурилгех доккхий гейпоготаш loохнаделча.

Р. ЛЯУВА.

Беламе дувцараш

Нийсса язде Iомавелча

◆

(Кепайоазон оагlонаш тlара)

◆

— Папа! — аьлар цхьан дийнахьа шийн даьга кхоалагlча классе деше оагlача кlаьнко.— Папа! Ши шаре йола велосипед, батарейкаца болх беш йола пулемети, самолети, вертолети, настольни хоккей эцал сочо...

— Уж эрригаш а цхьана эlана эза хьона? — хаьттар дас, — цхьаьца эцал хьо ца мегаий уж?

— Цхьана лаап сона уж эрригаш еl — велхача яхача дийкар йоlо. — Уж цхьана лоэзза бовзам ба са!

— Мегаьда хlаьта, — аьлар воккхо, кlеззига уйла а яь, — дlаязъел укх листоне тlа хьайна эза хlамаш.

— Сандуга! — цацaьлар кlаьнк. — Сона-м нийтта а даьгойоагlа ур!

— А, дlеззийча бангьанa я, — аьлар юха а дас.

Кlаьнко, доккха са а доаьхкa, дlаяздар листоне тlа доаккхача олепаеца: вилксипед, пуммат, самалот, вартолот, хакей.

Тlаккха, кlеззиг - дукха уйла а яь, Адама тlетехар: морожени.

Дас Iодейшар йоlо каьхьар. «Са даьлаl» — аьнна цецбаьлар да, цхьаьнa доаш бакъахье даьар цlае «морожини» Iаьра.

— Iахе морожени эцаргьа из хьана аьлар дас. — Кхы мел доаьча сабардаргда Iа. Кхы мел цар тlехьагlа эцаргда.

— Маца «тlехьагlа»? — хаьттар дас аьннача раьза воацача воlо.

— Хьайна нийсса мел дар нийсса Iеназде хьо Iомавелча!

КЪЕ САГИ БОРЗИ

Цхьа борз хиннай, яа Iуй гlехьбаьнна, едда йоагlаш. Цунна дукьaла нийсвенна, доссе гали тlаьнкlав а доаллаш, кхера вода къе саг.

— Бокъьая а, хьенаьх, хьой гале чу дlалочкъае со! — дехар дьа борзо.

Борз гале чу а елла, гали ге а делла воллеенкав къе саг. Цун гале чу йоалаар борз йоаза дага хиннавац юхха гlоалe тlехлийлаче же Iуша.

Жа Iуша шийна кхь зе дергдоаиняга кейне. Борзо аьннад къечa сагега.

— Хlана араяийте со гале чура!

Гали хьа а даьста, борз аралийтай воккхо.

— Хlа-хlа! Хlанз аз хьо дуаргва! — аьннад борзо.

Хlирий фаьлг

— Фуд Iа дувцар! — цецваьннав къе саг, Iоажалех кlалхара ме ваккхайий аз хьо!

Нийтта цар къамаьл ду, эшгал тlакхаьчад цирна.

— Фуд оаш къуесар?

Къеча саго аьннад:

— Юьчара кlелхараьккхай аз ер борз, гале чу дlалочкъе а яь. Хlаьта, укхо сох хьо дуаргва йоах хlанз.

— Хьо бакъдуец, къе саг, — аьннад цогало, — ер борз юхааш кхоачарьга укх гале чу!

— Со-м хош цу гале чу, — юкъевийккхай борз. — Цу гале чу аьгlай со!

— Со-м тешац, борз.

— Хьовгlаль, Iаьла, из тешa, — аьна, тетта, гале чу юхe а чуийккхай борз.

— Жьоари, дlадезза хьой гали сиха гlа, — аьннад цогало къеча сагега.

Къеча саго дlадийккхад гlеш.

— Хьажкlаш фуаи нийттe йоаз хой хьона! — цаттад цогало къеча сагега.

— Хов.

— Ха ме йове тlаккхe!

Цига гlадж йоаьний къеча саго борз чуйоалляча галена.

Борзе хиннар оашош кхетадергда оаш, бераш!

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

ШОАНА ХА ДЕЗА

Ахкан хана берех дукхагlдараш салаlа доах пионерски а спортивни а лагерашка, гlо деш хуя юртбоахама къахьегамхошта. дикa хьувкъам кхебара а из шийн ханахьа чуберазбера а.

Цlагlарча вахарал тара доаьача, кердача вахарга кхоач, цу хана юкхьавца лагере вахар. Цхьаза эlалла бовзаш боаца, цlаькха на баь болх бе безаш хуа. Берий уналцlенонга хьекхаш ба медицински болхлой.

Бакъда, бераш мел чlоагlа хораш дергалагlа боала а, лазарах хорлургдац, нагахьа санна гигиена нийса лелаеш, аьнаар дешo на хуле.

Дукхагlча даьхье ахкан заманаллахьа хул чениa доал а кхадолa а дlа-юха дувла лазараш. Уж ца хилийтар дувзаденна да шун санитарни кхетам чакха хиларца. Тха шоана хьалхадаккха безам ба: нагахьа санна оашош молаш дола хий турбашка гlолла хьаухачара нийа а доацаш, гlувна чура е хьастара нийна дале, кlеж ца йоаккхийташ из мала йиш яц. Хlана аьлча, кlеж яккханза долча хиша йола салоахка хlамилгаш — микробаш кер чу а яхе, лазар хьоадендаь.

Болх баьчул тlехьагlа шийлача хи чу лувчалга чlоагlа сакъердаме гlулакх да. Цхьабакъда, дlа-юха дувла лазар гучадаьнбача хоттиге дувча мегаргдац: кер чу яккха тарлу микробаш йола хиa къург. Тlаккха из геттара а кхераме да!

Цхьадолча бераша шоай майрал, кадайа хьычарна дlахьоахка гlерташ. Хина бух а бовзалехьа хи чу кхоссалийн корта лоавбу. Кхьдоаш сакхеташ ду.

Ахкан заманахьа лазар хила тарлу дуача хlамаца а.

Бааде хьалхагlа цlена билла беза сом. Ца дулаш да йиш яц баьцадаарраш, комараш, оаьааш.

Массаза а цlена хилийта кулгаш. Шийн ханнахьа кулгаш йилар, баракъа тlадувхар, могт хьалбаккхар. Хlама даар а санна леладе дезаш гlулакх да.

Дегlана йоанал ца хуле а, кlеззига а ченга лазар деча, дог ворнадача хьем на беш кер малча гlадахa деза шу.

Ахкан заманахьа мехкa корта сом чlоагlа бlоаьхбелча сакхетам чура вала тарлу. Цудухьа, керта тlа хlама ца туллаш дукха мехкe лела йиш яц. Цlена хила деза баракъа. Мекъал а це еш цlенделаш хlара дийнахьа оашош леладу баракъаш. Котех хlара сарахьа хий кхарза деза.

Т. АУШЕВ, Грознерча № 8 йолча поликлиникан терапевт лор.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

26 июнь

С. М. Кирова цlерагlа культурaн салаlарен парк. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. «Ма шера ба хьо са хьамсара мохк» яха радиоконцерт. 11.00. Массовкаш, ловзараш, йоккхача теннисах йола спортивни яхьаш. 16.00. «Социалистически дхьоагlо — дунен халкъашта юкъерча отношеней керда хьисап» яха лекци. 19.00. Нохч - ГIалгIай пачхьалкхен филармоне солистийн струнни квартетен концерт. 20.00. «Къахьегама къона гвардиi» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 9.00. Парк. Болх беш я «Увахцlено» яха клуб. 10.00. Болх беш я кинодезарий клуб - лаборатори. 11.00. Кинотеатр. Болх беш я «Атеист» яха киноклуб. «Ислами обществои» яха беседа. 14.30. Болх беш я «Съездагара съездага» яха радиолектори. «Машара программен вай хана из дегlаяри» яха беседа. 19.30. Халхара зал. Болх беш я «ВlашагlIкхетар» яха дискоклуб.

Химиктий культура Дворец. 11.00. «Цхьаккха вицъенназац, цхьаккха дицденнадац» яха тlем тlа байнараш дагалоаца ди. 12.00. Керда обрядаш вахаре. Керда даьча бераншта а саг йоаллара - яхара а торжественни регистраци яр. 19.00. «Машар хилба Лаьттана» яха кагирхошта хетаь сайре.

Н. К. Крупская цlерагlа культура Дворец. 12.00. Болх беш революце, тlема, къахьегама машинньакъахой сийлен хадкъа музей. 14.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр.

Пролетбота цlерагlа культура Цlа. 11.00. Болх беш я «Чебурашка» яха берий клуб. 15.00. «Къахьегама Грозный» яха экскурси. 18.00. «Къахьегамца я сага сийле» яха 36 участок яхача поселка бахархошта хетадаь цlей. Болх беш я: буфет, аттракционаш, книжкай базар, духовой оркестре концерт. 20.00. Кагирхой салаlара сайре.

26 июнь

С. М. Кирова цlерагlа культуран салаlарен парк. Советски кагирхой Ден хетадаь наьха салаlар. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. — 14.00. «Дикачунга кийчлуш хиларо хьа сий доаккхаргда» яха радиоконцерт. 11.00. Йоккхача теннисах йола спортивни яхьаш. 14.00. Массовкаш, викторинаш, конкурсаш. 15.00. «Корта йоалабеча маларо кхувшбоагlарашта деча зенах яха беседа. 19.00. Болх беш я Нохч - ГIалгIай пачхьалкхен университета дискотека. 20.00. Къахьегама къона гвардиi» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цlерагlа Дворец. 10.00. Кинотеатр «Къахьегам. Iалам. Фантази» яха бераш яьча хlамай выставка. 11.00. Парк. Болх беш я берий аттракционий майда. 11.00. Кинотеатр. Болх беш я «Фаьлгийн приключенеш дунен тlа» яха берий киноклуб. Гойтаргда «Шин салтечох йола повесть» яха художественни фильм. 14.00. Библиотека. «Тхо — интернационалисташ» яхача книжкай выставка юкера беседа. 16.30. Болх беш я «Халкъ бахьан къонски лоаттабараш» яха радиолектори. 19.00. Халхара зал. Болх беш я «ВlашагlIкхетар» яха дискоклуб.

Химиктий культура Дворец. 11.00. «Дунен тlарча бераншта — машар» яха киноникъбар. 14.00. Волейболах дола ловзараш. 18.00. «Хьамсара аренаш» яха кинообозрени. 19.00. Эстрадни иллеи музыкаи сайре.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

РСФСР ЦСУ
УЧЕТА МЕХАНИЗАЦИ ЯРА
ГРОЗНЕНСКИ ТЕХНИКУМО ДIАКХАЙКАДУ

1983—1984 дешара шера дийнахьарча а заочни а отделенешка 8 а 10 а классаш яьха дешархой деша хьайбеш хилар.

Дийнахьарча отделене укх специальностегlа:

1. Техник-электромеханик.
2. Учета механизаци яра техник (10 класс яьккхараш мара эцац).
3. Промышленни учета бухгалтер.

Заявленеш хьайно 1 июне деиз 14 августага кхачалца 10 класс яьккхарашкара. хlаьта 8 класс яьккхарашкара 1 июле деиз 31 июлага кхачалца.

Дlаэцара экзаменаш: 1-ча деиз 20 августага кхачалца.

8 класс яьккхарашкара: эрсий мотт (диктант), математика (дувцаш).

10 класс яьккхарашкара: литература (сочинени), математика (дувцаш).

Заочни отделене (10 класс яьккхараш мара дlаэцац) укх специальностегlа:

1. Промышленни учета бухгалтер.
2. Учета механизаци яра техник.

Заявленеш хьайно 3 мае деиз 10 августага кхачалца.

Дlаэцара экзаменаш:

1-ра поток: 10-ча деиз 20 июнага кхачалца.
2-гlа поток: 10-ча деиз 20 июлага кхачалца.
3-гlа поток: 10-ча деиз 20 августага кхачалца.

Дlаэцара экзаменаш: литература (сочинени), математика (дувцаш).

Кхычахьара тlабаьхкарашта общежити ду.

Техникума адрес: 364060, г. Грозный, Кирова проспект, 8; телефонаш: 3-58-39; 3-54-74; 3-58-33.

Техникума дирекци.

ТЕЛЕВИДЕНИ

25 ИЮНЬ
II ПРОГРАММА

14.45 — «Тахан — изобретатели рационализаторий Ди».
14.55 — «Телевизиони хьажа цlа».
15.40 — Киножурнал.
15.50 — «Кхоана — Советски кагирхой Ди».
16.00 — «Юрта боахама хьалхалоттаранашта хетадаь концерт» (гlалгlай меттала).

27 ИЮНЬ
II ПРОГРАММА

18.00 — Мугатий камерни музыкальни театра спектакль.
18.30 — «Нохч-ГIалгIайче гlолла».
18.50 — Атеистически тематегlа. «Марха кхаббар зулам» (гlалгlай меттала).
19.00 — Киножурнал.
19.10 — Дезала педагогика. «Нинть дlабоалуш».
19.40 — Фильм.
19.45 — «Эшаш дола гlулакх». Шалински районa кинолюбителей болча.

РАДИО

25 ИЮНЬ

7.20 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам.
7.25 — «Ихедъар доа на дейтаl». Хаоттамах бола хоам (нохчий меттала).
8.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.33 — Передачай программа (гlалгlай меттала).
8.36 — Хоамаш.
10.15 — «Халкъа тlакъоман бола беш ба» (нохчий меттала).
10.35 — Музыкальни антракт (нохчий меттала).
11.00 — «Хьона, Даьхе, сатачун догlа».
11.30 — «Сатирически тагlгlа тlа».
12.30 — «XX бlаьшерен ритмаш» яхача циклаца передача.
15.15 — «Арен да». Очерк (нохчий меттала).
15.35 — «Къахьегамхой кавхаташ — цар политически кхетам лакха хилара тешал да».
15.50 — Реклама.
16.00 — «Кавказа lуйренаш» яха радиожурнал.
17.15 — «Шоана, рационализаторашан изобретателашан» (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — В. Терентьев. «Ираза кхера». Оперетта монтаж.
19.05 — Иллеш, ашараш, кадараш.
19.50 — «Сакъердамеча тагlгlа тlа» (гlалгlай меттала).
20.20 — Дlалохк Динаан Iурапа.

26 ИЮНЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
7.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
7.36 — Музыкальни антракт (нохчий меттала).
8.35 — «Шоана хаза иеча ашараш».
11.20 — «Дисциплина чlоагlъе, къахьегамал дукхагlа пайда эца» (эрсий меттала).
11.35 — «Нохч-гlалгlай музейна историцара» яхача циклаца передача.
16.00 — «Школьный глобус» яха радиовыпуск.
16.30 — «Къона тlехье» (нохчий меттала).
18.00 — «Ашарашца доттагlал доачарна» яха концерт (гlалгlай меттала).

УКВ

18.00 — В. Одоевски новеллагlа оттаь «Бетховена тlехьара квартет» яха радиокомпозици.
19.57 — Сакъердама иллеш халкара ашараш.
20.30 — Тха музыкальни гаьерап. (Дикаев Iаьлий иллеш).
20.38 — Иллеш дlаеал Кагирманов Ибрахьима.

27 ИЮНЬ

7.20 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам.
7.25 — «Хьуалъам чуэдара — таиппаш дийцам» (гlалгlай меттала).
8.15 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.18 — Передачай программа (гlалгlай меттала).
8.21 — «Къахьегама дисциплина лакхъяр — пропагандиста йоаккхe».
8.31 — Школа чакхйоаккхачар дехарех оттадаь концерт (нохчий меттала).
9.15 — «Къахьегамга хьинаре — сий да». Корреспонденци (гlалгlай меттала).
9.30 — Музыка (гlалгlай меттала).
9.45 — РСДРП II съезда 80 шу дизарга. «Керда тайпара йола парти» (нохчий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам.
16.01 — Микрофона хьалхашка ба Нохч - ГIалгIай радион телевиденеи инструментальни ансамбли солисташи (нохчий меттала).
16.25 — С. Ларсанукаев. «Тlаьр юкъе ухаш малх» дов очерк (нохчий меттала).
16.40 — «Халкъа тlахьоман болх беш ба» (гlалгlай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).
18.30 — Хоамаш.
18.30 — «Кагирхой захар» яха радиовыпуск (нохчий меттала).

Хаоттамаш

Тахан республике гlоллаех Грознев хувцалуш мохкаш а йолаш, йочан а йолаш, малхбоалехьара секунда 3—8 метр сиха мух а хьекхаш, фегара температура республике гlолла 17—22 градуси Грозне 19—21 градуси йоакхил а йолаш ха хила тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктохкха секретаря — 2-84-69; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностех транспортех — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехаташ — 2-56-87; корректорска — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-69; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-56-87; корректорская — 2-89-88.

Газет арадува шинарен, ерец, шоаттен деношка

СФ00161, «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3285.